

Regeringsuppdrag

Rapport

Genomslaget

Resultatredovisningarna och myndigheternas
arbete med dessa efter ändrade krav

EKONOMISTYRNINGSVERKET

Publikationen kan laddas ner
från ESV:s webbplats esv.se.

Datum: 2020-05-27

Dnr: 2019-01265

ESV-nr: ESV 2020:28

Copyright: ESV

Rapportansvarig: Kenneth Eliasson

Förord

Ekonomistyrningsverket (ESV) har fått i uppdrag av regeringen att följa upp i vilken utsträckning de ändrade bestämmelserna för myndigheternas resultatredovisningar i 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag har fått genomslag samt hur myndigheter har arbetat för att kunna redovisa enligt de nya kraven.

Kenneth Eliasson (projektledare), Patrick Freedman, Sven-Olof Junker, Ami Keita Jansson, Karolina Larfors och Klara Tomson har tagit fram denna rapport. Therese Reitan vid Södertörns högskola har bidragit i arbetet med innehållsanalysen av årsredovisningarna. Ett stort tack riktas till de myndigheter som avsatt tid för att svara på våra frågor om arbetet med resultatredovisningen.

ESV överlämnar härmed rapporten *Genomslaget* och uppdraget är därmed avslutat.

Stockholm
2020-05-27

Clas Olsson

Generaldirektör

Kenneth Eliasson

Utredare

Innehåll

1	Sammanfattning	6
1.1	De nya kraven har fått varierande genomslag i årsredovisningarna	6
1.2	Myndigheterna är positiva men ser utvecklingsbehov	7
1.3	ESV kan på några punkter behöva förtydliga sitt stöd	7
2	Inledning	9
2.1	Uppdraget	10
2.2	Syfte och övergripande frågeställningar	10
2.3	Definitioner	10
2.3.1	Prestationer och effekter	10
2.3.2	Mål i styrdokument och andra regeringsbeslut	11
2.3.3	Verifierbara data och rimliga resonemang	12
2.3.4	Ärenden i förvaltningen	13
2.3.5	Analys och bedömning	14
2.1	Material, frågor och metoder	14
2.1.1	Ett urval årsredovisningar	14
2.1.2	Hur frågor om reglernas tillämpning är besvarade	15
2.1.3	Hur frågor om arbetssätt är besvarade	16
3	Uppföljning av myndigheternas resultatredovisningar	17
3.1	Fördelningen av prestations- och effektorienterad redovisning är som tidigare	17
3.2	Redovisning i förhållande till mål behöver bli bättre	19
3.3	Redovisning av ärenden har fått förväntat genomslag	22
3.4	Ingen symmetri mellan analys och bedömning	25
3.5	Könsuppdelad statistik behöver analyseras mer	26
3.6	En minijämförelse mellan 2018 och 2019	27
4	Myndigheternas arbete för att redovisa enligt de nya kraven	30
4.1	Myndigheterna gör positiva bedömningar av resultatredovisningarna för 2019	30
4.1.1	Myndigheternas bedömning av hur regelverket har tillämpats	30
4.1.2	Myndigheterna bedömer att resultatredovisningen blir bättre med det nya regelverket	30
4.1.3	Det finns utmaningar i tillämpningen av det nya regelverket	31
4.1.4	Myndigheterna har inte hunnit få någon återkoppling från departementet	32
4.2	Arbetet har bedrivits på ett liknande sätt som tidigare år	32
4.2.1	Större myndigheter har en mer komplex organisering än små	32
4.2.2	Större myndigheter började reflektera tidigare	33
4.2.3	En av fyra myndigheter har förändrat arbetet med resultatredovisningen	33
4.2.4	Hälften av myndigheterna har gjort ändringar i sina resultatredovisningar	34

4.2.5	Samtal har förts med departementen inför arbetet med resultatredovisningarna	35
4.3	Kostnader för att ta fram resultatredovisningen	35
4.3.1	Myndigheterna bedömer inte att det har tagit mer tid att ta fram resultatredovisningen	35
4.3.2	Få och små engångskostnader för att implementera det nya regelverket	36
4.3.3	Reglerna medför nya krav	36
4.3.4	Myndigheterna planerar för fortsatt utvecklingsarbete	36
4.3.5	Oklart om de nya reglerna blir mer eller mindre resurskrävande att tillämpa. 37	
5	De nya kravens genomslag och behov av tydligare stöd.....	38
5.1	De nya kraven har fått genomslag men inte på alla områden och inte i hela urvalet 38	
5.2	Tydligare stöd kan behövas på några områden.....	40
5.2.1	Ärenden och styckkostnader	40
5.2.2	Redovisning i förhållande till vaga och omätbara mål.....	41
5.2.3	Effektorienterad redovisning och analys.....	41
	Referenser	42
	Bilaga 1: Urvalet	43
	Bilaga 2: Läsmall till resultatredovisningsdelen i årsredovisningar för 2019 ...	45
	Bilaga 3: Sammanställning av förekomst per kategori i årsredovisningar för 2019	49
	Bilaga 4: Frågor om hur arbetet med resultatredovisningen har bedrivits	54
	Bilaga 5: Förordning, föreskrifter och allmänna råd	55
	Resultatredovisning, 3 kap 1 §.	55
	ESV:s föreskrifter till 3 kap. 1 §.....	55
	ESV:s allmänna råd till 3 kap. 1 §.....	56

1 Sammanfattning

Ekonomistyrningsverket (ESV) har fått i uppdrag av regeringen att följa upp i vilken utsträckning de ändrade bestämmelserna för myndigheternas resultatredovisningar i 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag har fått genomslag samt hur myndigheter har arbetat för att kunna redovisa enligt de nya kraven.

Uppdraget har inneburit både innehållsanalys av årsredovisningar och dialog med några av myndigheterna som har lämnat dessa årsredovisningar.

I urvalet ingår 24 myndigheter. Det är från deras årsredovisningar för 2019 som vi har samlat in det avsedda materialet och bedömt hur de nya kraven har slagit igenom. Företrädare för 13 myndigheter i urvalet som har besvarat frågor om hur de har arbetat för att kunna redovisa enligt de nya kraven.

1.1 De nya kraven har fått varierande genomslag i årsredovisningarna

ESV kan konstatera att de nya kraven på myndigheternas resultatredovisningar har fått genomslag men inte på alla områden och inte i hela urvalet.

Ett av syftena med de nya kraven är att underlätta effektorienterad redovisning. I jämförelse med tidigare studier om resultatredovisning i årsredovisningen kan ESV inte se att det i årsredovisningen för 2019 har blivit en ökning av effektorienterad redovisning. Förhållandet mellan prestations- och effektorienterad redovisning ser ut som det brukar, det vill säga att det är mer fokus på prestationer.

Flera myndigheter i urvalet har ändå lämnat en resultatredovisning som motsvarar de nya kraven. Framför allt bestämmelsen att redovisa ärenden och styckkostnader verkar ha fått visst genomslag. Nästan alla stora ärendehandläggande myndigheter redovisar både antal ärenden och styckkostnader. Små myndigheter för vilka ärendehandläggning är den huvudsakliga uppgiften redovisar i regel antal ärenden men inte styckkostnader.

Men det är också flera myndigheter i undersökningen som inte når upp till de krav som ställs på resultatredovisningen. Ett sådant utvecklingsområde är redovisning utifrån de mål regeringen har beslutat för verksamheten. Bedömningar i förhållande till prestationsorienterade mål saknar i flera fall stöd av redovisade data. En del myndigheter som har mål i något styrdokument lämnar ingen redovisning i förhållande till de målen.

ESV kan vidare konstatera att genomslaget av det nya kravet att myndigheten ska analysera och bedöma resultatet och dess utveckling spretar något. Till den prestationsorienterade redovisningen (inklusive ärenderedovisningen) har i stort sett alla myndigheter i urvalet gjort någon analys. Nästan alla myndigheter presenterar också tidsserier till grund för dessa analyser. De redovisade prestationerna bedöms dock inte i lika hög grad som de analyseras. När det gäller den effektorienterade redovisningen är det något färre som bedömer resultatet än som analyserar det, alltså samma förhållande som för den prestationsorienterade redovisningen men med mindre skillnad. Det är något färre som har tidsserier till grund för sina effektorienterade analyser och bedömningar.

ESV har även följt upp det tidigare (från 2016) beslutade kravet att individbaserad statistik ska fördelas på kön. ESV kan här konstatera att det är en bit kvar till dess att samtliga myndigheter som redovisar individbaserad statistik också delar upp den statistiken på kön. Drygt hälften av de myndigheter som redovisar könsuppdelad statistik presenterar någon analys av den statistiken.

1.2 Myndigheterna är positiva men ser utvecklingsbehov

ESV konstaterar att de nya kraven på resultatredovisningen har blivit väl mottagna hos de flesta myndigheterna i studien. De flesta har inte sett något behov av att ändra arbetssätt för att kunna lämna en resultatredovisning enligt de nya kraven. De flesta uppskattar att resursåtgången inte har ökat.

Det finns förstås en viss variation i hur de nya kraven har omhändertagits på myndigheterna. Hos några myndigheter gjorde de nya kraven ingen skillnad, eftersom man redan tidigare redovisade enligt dessa. Ungefär hälften av myndigheterna uppger att resultatredovisningen har justerats i någon omfattning för att kunna fånga de nya kraven. En del myndigheter uppger att de har behövt ta fram resultatindikatorer, eller att de har inlett ett utvecklingsarbete för att senare kunna använda resultatindikatorer i redovisningen. Några myndigheter uppger att de har börjat styra om innehållet i resultatredovisningen till en mer effektorienterad redovisning. Vissa myndigheter överväger kompetensförsörjningsåtgärder för att det ska bli enklare för dem att tillämpa de nya kraven på resultatredovisningen.

1.3 ESV kan på några punkter behöva förtydliga sitt stöd

Det är särskilt tre områden som ESV utifrån denna studie anser att det finns behov av att se över. Samtliga tre områden kan hanteras genom förtydliganden i ESV:s stöd.

De tre områden är

- skillnaden på ärenderedovisning med ett fåtal ärenden och styckkostnadsredovisning med ett stort antal ärenden,

- hur resultat i förhållande till mål och kvalitetsbegrepp som är vaga och omätbara i sina formuleringar ändå kan följas upp med indikatorer, samt
- tillvägagångssätt som förenklar effektorienterad redovisning och analys.

2 Inledning

Den 20 juni 2018 beslutade regeringen om nya regler för resultatredovisningen i årsredovisningen.¹ De tidigare prestationsorienterade reglerna ändrades till att bli mer verksamhets- och behovsanpassade. Ändringarna föregicks av flera ESV-studier, som fokuserade på såväl hur de tidigare reglerna hade tillämpats av myndigheterna som hur resultatredovisningarna hade använts i Regeringskansliet.² Resultatet av dessa studier pekade på ett behov av att se över den då gällande bestämmelsen om prestationers antal och kostnader. Flertalet myndigheter kunde redovisa detta för något verksamhetsområde och på något sätt, men ofta var redovisningen begränsad till vissa områden av verksamheten. Bara i några fall kunde relevanta resultat redovisas i termer av volymmått och kostnader för prestationer. I Regeringskansliet använde man – generellt sett – bara de redovisningar av prestationers antal och kostnader som kom från de stora ärendehandläggande myndigheterna. För övriga myndigheter blev denna prestationsorienterade redovisning nästan aldrig använd, varken som underlag till beslut eller i dialoger. Istället uppgavs att regeringen har ett större behov av en mer effektorienterad redovisning samt att man önskar mer analyser och bedömningar av redovisade resultat.

Mot den bakgrunden justerade regeringen förordningen. Den tidigare ovillkorliga bestämmelsen att redovisa ”främst prestationer” och deras ”antal och kostnader” ändrades till att endast de myndigheter som har ”ett stort antal ärenden [i ett eller flera] ärendeslag” behöver redovisa ”antalet ärenden och styckkostnaden för handläggningen av dessa ärenden”. Vidare infördes en bestämmelse att resultatredovisningen ska utgå från bland annat mål, för att därmed ge en bättre grund för redovisning av utfall i förhållande till effektmål. Ytterligare en förändring var att den tidigare bestämmelsen att ”kommentera” resultatet ändrades till att ”analysera och bedöma verksamhetens resultat och dess utveckling”.

ESV anpassade därefter sina föreskrifter och allmänna råd, bland annat för att skapa bättre förutsättningar för redovisning av måluppfyllelse och effektorienterad redovisning. Det innebar att en bestämmelse om ”resultatindikatorer” infördes. Skälet till den ändringen var att mål sällan är formulerade i mätbara termer och att utfallsdata i förhållande till vaga mål (och även vaga kvalitetsbegrepp) kan tas fram först efter att indikatorer har utarbetats. Det innebar också att en bestämmelse om ”rimliga resonemang” infördes. Den ändringen gjordes därför att utsagor om verksamhetens effekter inte kan uttryckas med bara redovisade data utan behöver

¹ Förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, 3 kap. 1 § med ESV:s föreskrifter och allmänna råd finns på ESV:s webbplats, www.esv.se

² ESV 2010:24, 2012:27, 2016:51 och 2017:72.

även kunna uttryckas med resonemang om till exempel orsakssamband. Tidigare var kravet att resultatredovisningen skulle baseras på data och inget annat.

2.1 Uppdraget

Regeringen vill veta vilket genomslag de nya kraven har fått och har därför givit ESV ett uppdrag att studera den saken. Enligt regleringsbrevet för 2020 ska ESV

[...] följa upp i vilken utsträckning de ändrade bestämmelserna för myndigheternas resultatredovisningar i 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag har fått genomslag. I uppdraget ingår att analysera årsredovisningarna för ett urval av myndigheter samt att följa upp hur dessa myndigheter har arbetat för att kunna redovisa enligt de nya kraven. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Finansdepartementet) senast den 31 maj 2020.

2.2 Syfte och övergripande frågeställningar

Uppdraget syftar dels till att undersöka i vilken utsträckning regeländringarna för resultatredovisningen har blivit implementerade, dels till vad myndigheterna har gjort för att kunna redovisa enligt de nya reglerna. För ESV:s del syftar uppdraget även till att ta fram ett underlag som kan ligga till grund för justeringar i ESV:s vägledningstexter och utbildningar om resultatredovisning. Studien är också ett underlag till ESV:s årliga översyn av gällande föreskrifter och allmänna råd.

De övergripande frågorna som detta uppdrag söker svar på är:

- I vilken utsträckning har myndigheterna implementerat de nya reglerna?
- Hur har myndigheterna arbetat för att kunna redovisa enligt de nya reglerna?
- Framträder någon eller några aspekter i förståelsen och tillämpningen av reglerna som ESV:s fortsatta stödåtgärder behöver riktas in på?

2.3 Definitioner

I denna studie undersöker vi redovisning av resultat i myndigheternas årsredovisningar. Vi bör därför vara tydliga med vad vi menar med ”resultat” och vad vi mer exakt fokuserar på i vår analys av årsredovisningarna.

2.3.1 Prestationer och effekter

Med redovisning av resultat menar vi både prestationsorienterad och effektorienterad redovisning.³ Prestationsorienterad redovisning beskriver det som myndigheterna har

³ Resultatet av myndigheters verksamheter brukar allmänt förstås som både prestationer och effekter. Det är en begreppslogisk kutym som går långt tillbaka. En tidig källa är utredningen om programbudgetering (SOU 1967:11). I den skriver man bl.a. så här: ”I många fall blir det [...] otillräckligt att ställa kostnaderna mot myndighetens prestationer som sådana, nämligen då det är prestationernas effekter som är av helt dominerande intresse” (s. 49). I ESV:s första ordbok (1999:13) definieras resultat: ”Inom staten avser detta begrepp främst de prestationer som myndigheten åstadkommer

levererat, det vill säga beslut, åtgärder eller insatser. Även frågor som rör kvaliteten i verksamheten och prestationerna hör dit.

Med effektorienterad redovisning avser vi information om vad som har inträffat, eller kan inträffa, utanför myndigheten. Den informationen handlar om faktiska eller tänkta förändringar hos individer, i samhället eller i naturen, som prestationerna uppskattas ha bidragit till eller förväntas kunna bidra till. Det kan exempelvis vara redovisade utfallsdata i förhållande till effektmål eller syften. Det kan även vara kausala tankemodeller utan redovisad empiri, så kallad verksamhetslogik eller programlogik.

2.3.2 Mål i styrdokument och andra regeringsbeslut

Resultatredovisningen ska utgå från bland annat de mål regeringen har angivit i något styrdokument eller annat beslut. När en myndighet redovisar i förhållande till ett mål behöver då också själva målet återges. I annat fall kan vi inte avgöra om det är en redovisning i förhållande till ett mål eller inte.

Ett mål känner vi igen på att det uttrycker en önskad förändring eller ett önskat tillstånd i framtiden. Något ska öka, minska eller vara konstant. Det spelar ingen roll om formuleringen inleds med en uppgift ("verka för...") eller om formuleringen går direkt på sak ("en ökning av..."). Den är ändå att betrakta som en målformulering. Någon vidare semantisk analys behöver vi inte göra för att vi ska förstå att det är ett mål vi observerar. Det är bara när man ska följa upp resultatet i förhållande till ett mål som man kan behöva skilja på det centrala i målet och det som ska göras för att nå målet.⁴

För att vi ska känna igen ett mål här behöver det heller inte vara fullständigt tydligt i våra ögon sett. Vi utgår från att målen är tydliga för dem målen berör. Med det menar vi att målen behöver vara begripliga i organisationen snarare än precist formulerade i ett dokument. Tydlighet i bemärkelsen begriplighet beror på kommunikation, ämneskunskap, kontextförståelse och liknande. Tydlighet i bemärkelsen precisering handlar om formulering och ett språkbruk enligt vissa bestämda kriterier.⁵ Men såväl vaga som precisa mål kan behöva begripliggöras i en organisation. Målen begripliggörande är en betydligt mer bärande komponent i både målstyrning och måluppfyllelseanalys än hur målen är formulerade.⁶ Det är myndighetens uppgift att

och de effekter som prestationerna leder till." Även i regeringens förvaltningspolitiska proposition förs ett resonemang om detta (prop. 2009/2010:175).

⁴ Se ESV 2006:7, *Måluppfyllelseanalys*.

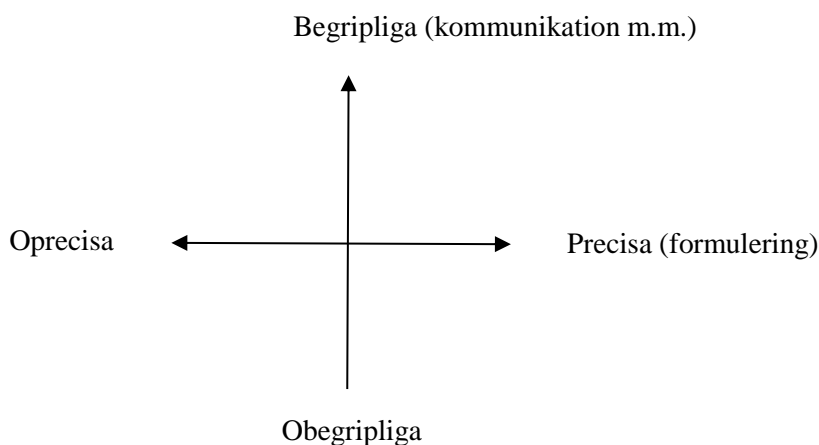
⁵ Precisa mål kan exempelvis vara formulerade enligt de så kallade SMART-kriterierna ("Specifika", "Mätbara", "Accepterade", "Realistiska", "Tidssatta").

⁶ Men det finns förstås en gräns för hur vagt ett mål får vara för att det överhuvudtaget ska kunna begripas.

se till att regeringens mål för verksamheten är begripliga i myndigheten. Det ingår myndighetsledningens ansvar inför regeringen.⁷

Figur 2.1 sammanfattar hur begriplighet behöver vara överordnad precision för målens tydlighet.

Figur 2.1 Tydliga mål⁸

2.3.3 Verifierbara data och rimliga resonemang

I ett viktigt avseende skiljer vi på effektorienterade utfall å ena sidan och effekter å den andra. Redovisning av effektorienterade utfall (det kan vara redovisning i förhållande till effektmål) ska vara baserad på verifierbara data. För redovisning av effekter ställer vi inte samma krav på verifikation. Sådan redovisning behöver istället vara delvis baserad på rimliga resonemang. Utan att fördjupa oss i detta utgår vi från att effekter existerar men att de kan vara svåra, eller ibland inte möjliga, att observera direkt i insamlade data. Påståenden om effekter behöver normalt vila på någon form av analys och resonemang om orsak och verkan.⁹

En faktisk effekt behöver dock underbyggas med utfallsdata. Med det menar vi att det ska finnas en redovisad trend eller en jämförelse mellan minst två mättillfällen. Påståenden om faktiska effekter förutsätter dessutom att det antingen finns data från både försöksgrupp (med åtgärd) och kontrollgrupp (utan åtgärd) eller att man på annat sätt har gjort troligt hur utfallet skulle ha blivit om ingen åtgärd hade satts in. I det senare alternativet behöver glappet mellan det som faktiskt hände och det som skulle ha hänt fyllas i med ett resonemang. Oavsett vilket metodologiskt upplägg

⁷ Myndighetsförordningen (2007:5015) § 8 och § 3.

⁸ ESV brukar referera till vägledningen *Måluppfyllelseanalys* (ESV 2006:7) i frågor om mål, målstyrning och måluppfyllelseanalys. Denna figur återfinns dock inte där utan sedan flera år tillbaka i det utbildningspaket som hör till det ämnet. Figuren har utvecklats för att klargöra en tankegång i vägledningen.

⁹ För en fördjupning i ämnet se Sandahl, R. och Petersson, G.J. (2016), *Kausalitet i filosofi, politik och utvärdering*.

som effektpåståendet bygger på förutsätter det i regel att man placerar sina iakttagelser i en redogörelse om hur det skeende som ska förklaras hänger ihop kausalt med de faktorer som ska förklara detta. Därför behöver i stort sett alla påståenden om effekter backas upp av resonemang.

En hypotetisk eller tänkt effekt bottenar däremot endast i ett resonemang, men som kan anses bli starkare om det stöds av tidigare erfarenheter. I årsredovisningen får myndigheten resonera om både faktiska och tänkta effekter.

2.3.4 Ärenden i förvaltningen

Med ärende menar vi myndighetsbeslut som rör enskild individ, företag eller annan organisation.¹⁰ De myndigheter som anser sig ha många ärenden i ett ärendeslag ska redovisa både antalet ärenden i ärendeslaget och styckkostnaden för handläggningen av dessa ärenden. Eftersom det inte bara är ärenden myndigheter producerar betraktar vi ärenden som en delmängd av, eller en underkategori till, prestationer. Alla myndigheter förväntas producera prestationer (beslut, åtgärder, insatser) av något slag. Dessa prestationer ska beskrivas, om de är väsentliga. Men det finns inget allmänt krav att göra en kvantitativ redovisning av de fåtaliga ärendena eller de prestationer som inte är ärenden. ESV tolkar bestämmelsen om ärenden så att alla myndigheter som handlägger ärenden får redovisa handlagda ärenden och att det får göras i kvantitativ eller kvalitativ form. Det som avgör dessa saker är om redovisningen blir väsentlig för regeringen.

För myndigheter med ett stort antal ärenden i något ärendeslag gäller 1 § andra stycket i förordningens tredje kapitel om resultatredovisning, det vill säga redovisning av både antalet ärenden och styckkostnaderna. För myndigheter som inte har ett stort antal ärenden eller andra prestationer gäller redovisning enligt väsentlighetsprincipen, det vill säga redovisning på vilket sätt som helst som myndigheten anser vara väsentligt för regeringen.

Allt en myndighet producerar ska alltså inte klassificeras som ärenden. I förarbetena till förvaltningslagen skiljer man på ärende och faktiskt handlande.¹¹ Ett exempel som används där är skillnaden mellan föreläsning och betygsättning. Föreläsningen är inget ärende utan ett faktiskt handlande. Däremot är det ett ärende att sätta betyg. Vi använder det språkbruket även här.

¹⁰ Myndighetsbeslut där det allmänna – statliga, regionala eller kommunala myndigheter – är mottagare av besluten kan också anses vara ärenden. Ett exempel på det är om en myndighet behöver ansöka om tillstånd hos en annan myndighet för att genomföra viss verksamhet.

¹¹ SOU 2010:29, *En ny förvaltningslag*; Prop. 2016/17:180, *En modern och rättssäker förvaltning – ny förvaltningslag*.

2.3.5 Analys och bedömning

Med analys menar vi förklarande resonemang (exempelvis ”beror på”, ”bidrar till”, ”påverkar”). Prestationsdata, utfallsdata till effektmål samt könsuppdelad statistik kan vara analyserad på något sätt i myndigheternas årsredovisningar. Med bedömning menar vi en uttrycklig värdering av redovisat resultat (till exempel ”bra”, ”korrekt”, ”uppfyllt”). Myndigheterna kan bedöma redovisat resultat i förhållande till såväl mål för verksamheten som till exempel kvalitetsbegrepp om god förvaltning (legalitet, objektivitet, service, tillgänglighet, proportionalitet). Till vaga mål- och kvalitetsbegrepp ska myndigheterna ta fram resultatindikatorer för att med vägledning av dessa kunna samla in och redovisa data till grund för sina bedömningar.

2.1 Material, frågor och metoder

Uppdraget har inneburit dels läsning av årsredovisningar, dels dialog med företrädare för myndigheter.

2.1.1 Ett urval årsredovisningar

Uppdraget har utgått från ett urval om 24 stycken årsredovisningar. För att få ett begränsat men samtidigt så representativt urval som möjligt har två myndigheter per departement slumpmässigt valts ut. ESV har även tidigare utformat urvalet av myndigheter på det sättet.¹² Det ger någorlunda representativa fördelningar av exempelvis olika sakområden och storlek på myndigheterna. De största myndigheterna har dock alltid blivit överrepresenterade i de tidigare urvalen. Denna gång blev istället de minsta myndigheterna överrepresenterade medan de största myndigheterna fick en mycket god representativitet. En fördel med en relativt stor andel av de minsta myndigheterna i urvalet är att vi får en något stabilare grund att uttala oss om de minsta myndigheterna som grupp.

Urvalet vi har gjort är alltså inte riktigt representativt. Det är också för litet för långtgående generaliseringar med godtagbara felmarginaler. Vi bedömer dock att detta inte har någon avgörande betydelse för de slutsatser vi drar i denna rapport. Studien ska ge oss en fingervisning om reglernas genomslag och var ESV eventuellt behöver rikta in sitt fortsatta stöd.

Urvalet myndigheter är baserat på listan med myndigheter i den så kallade redovisningsorganisationen, som per den 31 januari 2020 omfattade 215 myndigheter totalt. I denna lista med myndigheter har vi tagit bort myndigheter som har säkerhetsklassade årsredovisningar (Försvarets radioanstalt och Säkerhetspolisen). Även Statsrådsberedningens myndigheter (Regeringskansliet och Svenska institutet

¹² Se t.ex. ESV 2016:51 och ESV 2017:72.

för europapolitiska studier) samt myndigheter under riksdagen¹³ (till exempel Riksrevisionen) har vi tagit bort. För universitet och högskolor samt för länsstyrelser har vi gjort särskilda dragningar av ett lärosäte respektive en länsstyrelse. Övriga myndigheter under Utbildningsdepartementet och Finansdepartementet har därför också dragits särskilt. Detta för att det inte ska bli endast lärosäten och endast länsstyrelser i urvalen för dessa departement. Urvalet i sin helhet framgår av bilaga 1. Där finns också en tabell som visar urvalets representativitet efter myndighetsstorlek.

Uppdraget avser årsredovisningarna för 2019 men för fem myndigheter i urvalet har vi även läst årsredovisningarna för 2018.

2.1.2 Hur frågor om reglernas tillämpning är besvarade

Uppdraget omfattar regelverket för resultatredovisning enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, 3 kap. 1 §. Med koppling till bestämmelserna i förordningen och enligt vad vi menar med ”resultat” täcker denna studie in följande frågeställningar:

1. Hur är förhållandet mellan prestationsorienterad och effektorienterad redovisning?
2. I vilken utsträckning redovisar myndigheterna resultat i förhållande till mål?
3. Vilka typer av myndigheter redovisar antal ärenden och styckkostnader?
4. Innehåller resultatredovisningarna analyser och bedömningar av verksamheternas resultat och dess utveckling?
5. Är individbaserad statistik uppdelad på kön?

I förordningen finns dessutom en syftesbestämmelse. Resultatredovisningen ska vara ett underlag för regeringens bedömning av myndighetens resultat och genomförande av verksamheten. I vilken utsträckning som det syftet är uppfyllt hör ihop med hur bestämmelserna i 3 kap. 1 § är tillämpade. Myndighetens resultat kan framgå av redovisning av prestationer (inklusive ärenden) och utfall i förhållande till effektmål. Verksamhetens genomförande kan framgå av myndighetens analys av resultatet och särskilt när myndigheten hänvisar till interna faktorer för att förklara resultatet.

För kartläggning och analys av innehållet i myndigheternas resultatredovisningar har vi utvecklat och utgått från en särskild läsmall. Den bygger delvis på ESV:s tidigare läsmallar för innehållsanalys av årsredovisningar¹⁴ och har utvecklats för att passa regeringsuppdraget och de nya kraven på resultatredovisningen. Läsmallen återges i bilaga 2.

¹³ Reglerna för resultatredovisning ska enligt 3:1 FÅB tillämpas av myndigheter under regeringen.

¹⁴ Se t.ex. ESV 2002:14, *Effektiv resultatredovisning. Varför vissa myndigheter är bättre än andra på att redovisa resultat i årsredovisningarna.*

Datainsamlingen av innehållet i resultatredovisningarna har gått till på så sätt att vi i de utvalda årsredovisningarna har markerat text och fält som har motsvarat läsmallens kategorier eller nominella variabler (styckkostnader, bedömningar, analyser, etc.). I läsningen av årsredovisningarna har vi registrerat om det sökta innehållet förekommer eller inte. Hur många gånger och i vilken utsträckning årsredovisningarna innehåller det eftersökta har vi således inte registrerat.

2.1.3 Hur frågor om arbetssätt är besvarade

Vi har även undersökt hur myndigheterna har arbetat för att kunna redovisa enligt de nya reglerna. Denna del i undersökningen utgick från följande frågeområden:

1. Hur har det gått att tillämpa de nya kraven på resultatredovisningen?
2. Har de nya kraven medfört att arbetet med resultatredovisningen har ändrats?
3. Har de nya kraven medfört att resultatredovisningen har tagit mer resurser i anspråk?

För att få dessa frågor besvarade bjöd vi först in alla myndigheter i urvalet till en workshop. Några alternativa tillvägagångssätt hade kunnat vara uppsökande intervju eller en enkät. Av tidsskäl bestämde vi oss för workshopen, men till följd av Coronapandemin ersattes den av ett digitalt möte och skriftliga svar på öppna frågor. Inbjudningar till det digitala mötet skickade vi till de personer som hade anmält sig till workshopen. Till dessa skickade vi också våra öppna frågor.

Av de 24 myndigheterna i urvalet var det företrädare för 19 myndigheter som hade anmält sig till workshopen. Av dessa 19 var det 13 som besvarade frågorna. Myndigheterna fick en vecka på sig att besvara de utskickade frågorna varför deras möjligheter till intern beredning var begränsad. Vi tror dock att svaren sammantaget ger en bild av hur myndigheterna har arbetat med tillämpningen av de nya kraven.

3 Uppföljning av myndigheternas resultatredovisningar

I detta kapitel redogör vi för de huvudsakliga iakttagelserna från vår studie av myndigheternas årsredovisningar för 2019. En sammanställning av innehållsanalysen i sin helhet, kategori för kategori, återfinns i bilaga 3.

Kapitlet är i huvudsak disponerat efter följande fem frågeställningar:

1. Hur är förhållandet mellan prestationsorienterad och effektorienterad redovisning?
2. I vilken utsträckning redovisar myndigheterna resultat i förhållande till mål?
3. Vilka typer av myndigheter redovisar antal ärenden och styckkostnader?
4. Innehåller resultatredovisningarna analyser och bedömningar av verksamheternas resultat och dess utveckling?
5. Är individbaserad statistik uppdelad på kön?

I några fall fördjupar vi frågeställningarna och besvarar därmed några följdfrågor. Kapitlet avslutas med en begränsad jämförelse av innehållet i några årsredovisningar för 2018 och 2019.

3.1 Fördelningen av prestations- och effektorienterad redovisning är som tidigare

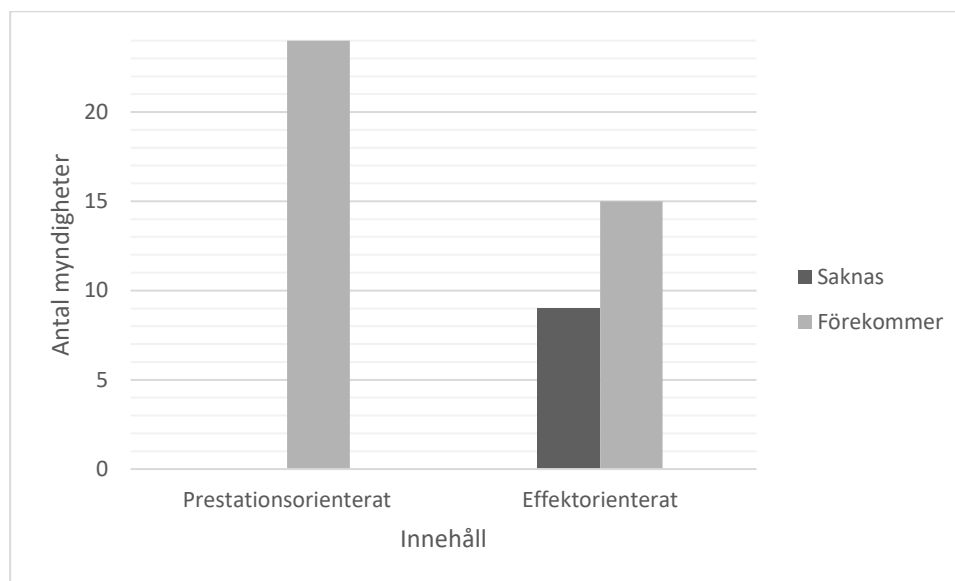
I årsredovisningen ska myndigheterna redovisa resultat. Resultat av en verksamhet betyder, enkelt uttryckt, prestationer och effekter.¹⁵ En resultatredovisning kan därför vara både prestations- och effektorienterad. De tidigare reglerna medförde dock att effektorienterad information hölls tillbaka i flera myndigheters årsredovisningar, trots att det kunde vara både möjligt och önskvärt för myndigheterna att redovisa effektorienterat.¹⁶ Närmare bestämt var det den tidigare regeln att myndigheterna ”främst” skulle redovisa prestationer som kunde motverka en effektorienterad resultatredovisning.¹⁷ En avsikt med de nya reglerna är att de ska uppmuntra till en effektorienterad resultatredovisning.

Hur ser då förhållandet ut mellan prestationsorienterad och effektorienterad redovisning? Diagram 3.1 ger en samlad bild av innehållstyperna i denna undersökningens 24 myndigheters årsredovisningar för 2019.

¹⁵ Definitionen är den traditionella. Se avsnitt 2.3.1 ovan.

¹⁶ I en av ESV:s uppföljningar av förra regelverket (ESV 2012:21) framgår det att effektorienterad redovisning inte var undanträngd av kravet att främst redovisa prestationer (s. 27) men att flera myndighetsföreträdare uppgav att effektorienterad redovisning hade hållits tillbaka på grund av att det främst var prestationer som skulle redovisas (s 34ff).

¹⁷ Ibid.

Diagram 3.1 Prestations- och effektorienterat innehåll

Kommentar: Prestationsorienterat innehåll avser till exempel ärenderedovisning, redovisning i förhållande till prestationsmål och kvalitetsbedömningar. Effektorienterat innehåll avser till exempel redovisning i förhållande till effektmål och olika typer av effektanalyser.

Samtliga 24 myndigheter har en prestationsorienterad redovisning. Av de 24 myndigheterna är det 15 som har någon effektorienterad redovisning. Att det är färre som har effektorienterat än prestationsorienterat innehåll är förväntat, särskilt därför att urvalet har en viss övervikt av mindre myndigheter.

Från tidigare studier känner vi till att större myndigheter har andra förutsättningar än de mindre att redovisa effektorienterat och att den typen av redovisning därför borde vara mer utbredd hos de större.¹⁸ Är det samma mönster även i 2019 års årsredovisningar? Tabell 3.1 visar hur många små, medelsmå, medelstora och stora myndigheter som har någon effektorienterad redovisning.

¹⁸ Enligt bl.a. ESV-rapporten *Synliggöra myndigheters resultat* (ESV 2016:51, s. 23), som studerade 118 myndigheters årsredovisningar för 2015, var det i huvudsak myndigheter större än 100 årsarbetskrafter som redovisade effektorienterat. Det proportionella förhållandet mellan prestationsorienterad och effektorienterad redovisning skiljer sig heller inte nämnvärt mellan undersökningarna.

Tabell 3.1 Effektorienterad redovisning efter myndighetsstorlek¹⁹ (antal myndigheter)

Storlek (årsarbetskrafter)	Effektorienterad redovisning		Totalt
	Saknas	Förekommer	
<31	4	2	6
31-100	3	4	7
101-500	1	3	4
>500	1	6	7
Totalt	9	15	24

Tabellen visar att mönstret i huvudsak håller i sig. Bland de allra minsta myndigheterna är det ett fåtal som har någon form av effektorienterad redovisning. Bland de medelstora och största myndigheterna är det ett flertal. I gruppen medelsmå (31–100 årsarbetskrafter) myndigheter är det ett knappt flertal som också har sådan redovisning. En förklaring till att det i storleksgrupperna under 100 årsarbetskrafter skiljer sig något kan vara att de medelsmå myndigheterna i urvalet har verksamheter som lämpar sig bättre för effektorienterad redovisning än vad som är fallet för de minsta. Vi har dock inget material att analysera detta djupare här. Bilden som framträder är enligt ESV ändå förväntad på det stora hela.

3.2 Redovisning i förhållande till mål behöver bli bättre

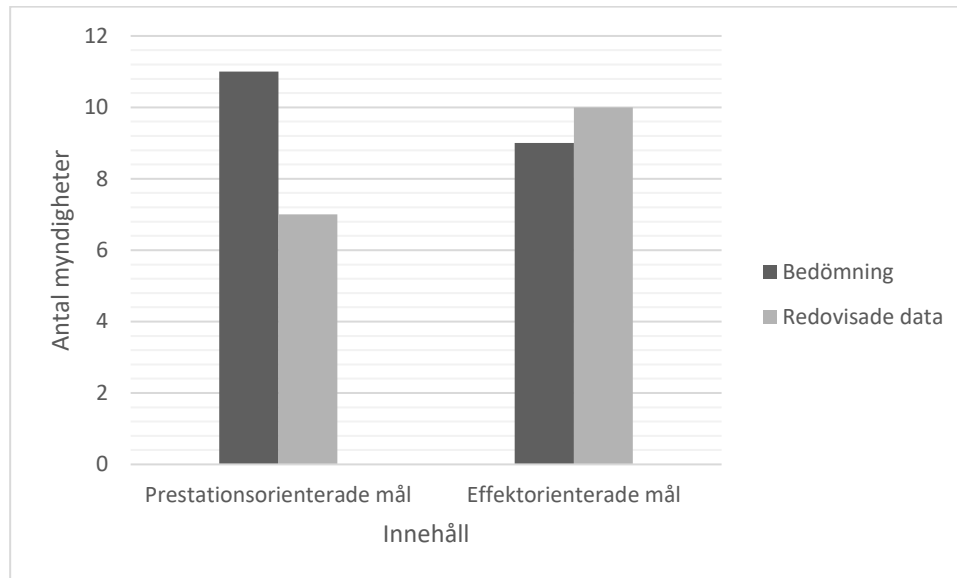
Redovisning i förhållande till mål är traditionellt en av de saker som brukar utmärka en resultatredovisning. Vi är nu inne på det fjärde regelverket för myndigheternas resultatredovisning i årsredovisningen. I varje sådant regelverk har ordet ”mål” funnits med, förutom i det närmast föregående regelverket.²⁰ I och med att ordet ”mål” återigen har kommit in i förordningens bestämmelser för resultatredovisningen får de omgivande kraven på redovisningen därmed också en förnyad belysning på mål och måluppfyllelse. Ett sådant krav är att bedömningar av måluppfyllelse ska vara empiriskt underbyggda (”...ska baseras på verifierbara data...”).

Diagram 3.2 visar både hur många myndigheter av de 24 som redovisar måluppfyllelse och i vilken utsträckning de har redovisade data till grund för sina bedömningar av måluppfyllelse.

¹⁹ Indelningen är densamma som i Statskontorets PM (dnr 2017/229-5) ”Kostnader för små myndigheter”.

²⁰ ESV 2017:72, s 14ff.

Diagram 3.2 Bedömningar i förhållande till prestations- och effektorienterade mål som baseras på respektive inte baseras på redovisade data

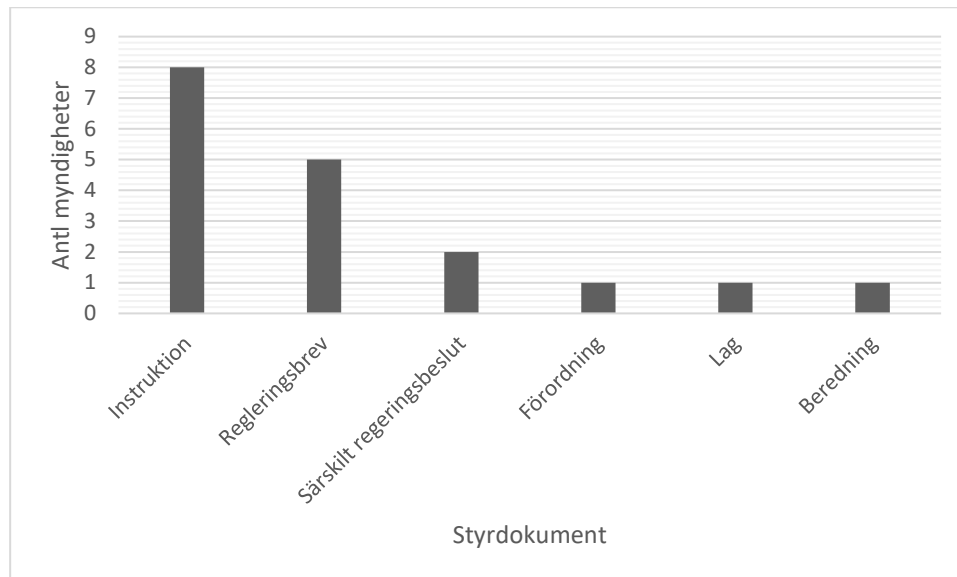

Kommentar: Prestationsorienterade mål avser både volymaspekter och kvalitetsaspekter. Effektorienterade mål avser önskade händelser eller tillstånd utanför myndigheten.

Det är fler myndigheter som gör bedömningar i förhållande till prestationsorienterade mål än som gör det i förhållande till effektorienterade mål. Men det är inte varje myndighet som redovisar data till de prestationsorienterade målen. Bedömningarna kan där bygga på antingen dolda empiriska underlag eller inga empiriska underlag alls. När det gäller de effektorienterade målen är det tvärt om. I förhållande till dessa mål är det fler myndigheter som redovisar data än som gör bedömningar. En förklaring till denna måltypsskillnad i dataunderlag och bedömningar skulle kunna vara att det hos myndigheterna i urvalet finns olika traditioner att samla in data och bedöma resultat. Materialet är dock för litet för att det ska gå att analysera detta ytterligare.

En följdfråga som kan vara intressant att beakta är var målen kommer från. Är det regeringens mål eller myndighetens mål som myndigheterna redovisar mot? Finns målen i regleringsbrevet, instruktionen, annat styrdokument eller bara i myndighetens verksamhetsplan? I och för sig ingår det inte i uppdraget att göra en kartläggning av extern och intern målstyrning. Vi ställde ändå en fråga om mål till de myndigheter som berättade för oss om deras arbete med resultatredovisningen.

Diagram 3.3 visar hur målen för drygt hälften av urvalets myndigheter är fördelade på olika källor.

Diagram 3.3 Styrdokument som uppges innehålla mål

Av de 13 myndigheterna som svarade på våra utskickade frågor var det 11 som uppgav att de hade mål i något styrdokument. Några uppgav att de hade mål i flera styrdokument. Ingen myndighet refererade till mål i sin verksamhetsplan eller liknande.

Flertalet myndigheter anger instruktionen som källa för mål och att regleringsbrevet kommer på andra plats. En möjlig förklaring till att instruktionen är det mer frekventa måldokument än regleringsbrevet kan vara att flertalet av de 13 myndigheterna har långsiktiga mål. Regleringsbrev avser ett år i taget och är därför inte ett passande styrdokument för långsiktiga mål.²¹

Vi kan även koppla ihop dessa 13 myndigheter med vår läsning av deras årsredovisningar. Av de 13 myndigheterna som svarade på våra frågor var det 7 som redovisade måluppfyllelsebedömning i förhållande till prestationsorienterade mål och lika många som gjorde det i förhållande till effektorienterade mål. Deras bedömningar av måluppfyllelse fick stöd av data i mindre grad för de prestationsorienterade målen än för de effektorienterade målen (5 av 7 respektive 7 av 7). Mönstret vi såg tidigare (diagram 3.2 ovan) går alltså igen även i denna mindre grupp.

Det nya som denna analys tillför är förhållandet mellan förekomst av mål och redovisning i förhållande till dessa mål. Av de 11 myndigheterna som uppgav att de

²¹Jämför Förvaltningspolitiska propositionen (prop. 2009/10:175): "Uppgifter som är tidsbegränsade eller som kan förväntas att ändras inom en närmare framtid, mål, liksom uppgifter eller uppdrag där regeringen ser behov att vara utförlig i beskrivningen är exempel på sådant som vanligtvis inte regleras i instruktionen utan i annat beslut" (s. 111).

hade mål i något styrdokument var det 2 som utifrån vår innehållsanalys inte redovisade någon bedömning av måluppfyllelse i årsredovisningen. Efter kontroll visade det sig emellertid att samtliga 13 myndigheter faktiskt har mål i något styrdokument. Det innebär att ytterligare två myndigheter saknar redovisning i förhållande till mål, trots att de har mål i något styrdokument. Förekomsten av mål i ett styrdokument leder alltså inte alltid till bedömningar av måluppfyllelse.

ESV konstaterar att redovisning i förhållande till mål har några ytterligare steg att ta hos en del myndigheter, för att den ska motsvara de krav som ställs. Bedömningar i förhållande till prestationsorienterade mål behöver i större utsträckning underbyggas med data. Glappet mellan att ha mål och att sakna redovisning i förhållande till mål menar vi behöver minska. Förmågan att känna igen vad som är mål i styrdokument kan också behöva stärkas.

3.3 Redovisning av ärenden har fått förväntat genomslag

Till de mer genomgripande ändringarna i regelverket hör införandet av begreppet ärende samt att alla inte behöver redovisa volymer och kostnader för prestationer. En redovisning av prestationer i underkategorin ärenden ska avse myndighetsbeslut som rör enskilda (individer, företag eller organisationer) men också i vissa fall andra myndigheter. De prestationer som inte hör dit, som till exempel rapporter till regeringen, information och utbildningar, hör istället till en annan underkategori, här benämnd faktiskt handlande (se avsnitt 2.3.3). Faktiskt handlade behöver inte redovisas i termer av volymer och kostnader. Bara de myndigheter som anser att de har ett stort antal ärenden i ett ärendeslag behöver redovisa antal ärenden och styckkostnaden för handläggningen av dessa ärenden.

Med andra ord ska två villkor vara uppfyllda för att redovisa både antal prestationer och styckkostnader: (1) Prestationerna ska kvalificera sig som *ärenden* och (2) det ska vara ett *stort antal* ärenden i ett ärendeslag. Precis som tidigare ska myndigheten också fördela sina totala kostnader på verksamhetsområde. Det kravet gäller oberoende av ärenderedovisningen.

Vilka typer av myndigheter är det då som har någon ärenderedovisning? I förhållande till tidigare regelverk blev redovisning av prestationers volymer och kostnader använd i Regeringskansliet nästan uteslutande när den kom från stora ärendehandläggande myndigheter.²² Det var ett av skälen till att villkoren om att det ska vara ärenden och ett stort antal ärenden infördes.²³ Stora myndigheter handlägger sannolikt många fler ärenden än mindre myndigheter och därför, kan man kanske tycka, borde fler större myndigheter redovisa ärenden. Tabell 3.2 visar i vilken

²² ESV 2017:72. *Behovsanpassad resultatredovisning*.

²³ Finansdepartementets PM om regeländringen (mars 2018).

utsträckning ärenderedovisning förekommer respektive inte i olika storleksgrupper av myndigheter i vårt urval.

Tabell 3.2 Ärenderedovisning efter myndighetsstorlek (antal myndigheter)

Storlek (årsarbetskrafter)	Ärenderedovisning		Totalt
	Saknas	Förekommer	
<31	2	4	6
31-100	2	5	7
101-500	0	4	4
>500	1	6	7
Totalt	5	19	24

Kommentar: "Ärenderedovisning" är en sammanslagning av en eller flera av kategorierna "antal ärenden i ett ärendeslag", "summa kostnad för ett ärendeslag" och "styckkostnad för handläggning av ärendena i ärendeslaget".

Vårt material visar att ärenderedovisning förekommer i ungefär lika stor omfattning i varje storleksgrupp. Även de bland minsta myndigheterna förekommer någon ärenderedovisning, vilket skulle kunna vara förvånande i en första anblick. Men det kanske inte är så konstigt trots allt. Det finns inget förbud mot att presentera sitt resultat i kvantitativa termer. Det kan till och med vara att föredra i en del fall. När verksamheten domineras av ärendehandläggning blir ett visst antal handlagda ärenden själva resultatet. En liten myndighet behöver därför inte anse att den har handlagt ett stort antal ärenden för att den ska ha skäl att redovisa antalet ärenden.

Ett mer träffsäkert test på i vilken utsträckning bestämmelsen om ärenden har implementerats kan istället vara att skilja ut kravet på styckkostnader. En ärendehandläggande myndighet kan redovisa antal ärenden utan att den behöver följa bestämmelsen om ärenden. Men om den myndigheten också redovisar styckkostnader borde den ha vägt in om ärendena är tillräckligt många. För att knyta an till förarbetena till bestämmelsen om ärenden²⁴ borde vi kunna förvänta oss att de stora ärendehandläggande myndigheterna redovisar styckkostnader i större omfattning än de mindre myndigheterna.

Sambandet kan undersökas i en tabellanalys eller korstabulering. I en sådan analys bör variabelvärdena vara tudelade, i detta fall mindre och större myndigheter

²⁴ ESV 2016:51 och ESV 2017:72.

respektive förekomst och icke förekomst av styckkostnader. För att enkelt kunna se om det finns ett samband bör procent räknas från den förklarande variabeln, i detta fall radprocent efter myndighetsstorlek. Ett fullständigt (idealt) samband ska då framträda som ett diagonalt mönster i bemärkelsen att det blir 100 procent i både övre vänstra hörnet och nedre högra hörnet av tabellen (enligt den kodning av variablerna vi har gjort här). Tabell 3.3 visar hur detta samband mellan myndighetsstorlek och redovisning av styckkostnader ser ut.

Tabell 3.3 Myndighetsstorlek och styckkostnader (antal myndigheter och radprocent)

		Styckkostnader		
		Saknas	Förekommer	Totalt
Storlek	Mindre	10 77%	3 23%	13 100%
	Större	4 36%	7 64%	11 100%

Kommentar: Mindre myndigheter = mindre än 101 årsarbetskrafter ; större myndigheter = mer än 100 årsarbetskrafter.

Som kan utläsas av tabellanalysen finns det ett samband i materialet mellan myndigheternas storlek och deras redovisning av styckkostnader. Det är inget fullständigt samband men det är entydigt.²⁵ Förekomsten av styckkostnader är vanligare i de större myndigheternas årsredovisningar än i de mindre myndigheternas. Omvänt är avsaknaden av styckkostnader vanligare i de mindre myndigheternas årsredovisningar än i de större myndigheternas. Mönstret passar ihop med vad vi hade förväntat oss. Det indikerar att det främst är de större myndigheterna som anser att ärendebestämmelsen är till för dem.

Vi har också samlat in data om antal ärenden i ärendeslag med minst antal ärenden, eftersom det antalet avslöjar var myndigheterna har dragit gränsen för vad de anser vara ett stort antal ärenden.

Bland de myndigheter (10 stycken) som redovisar både antal ärenden och styckkostnader är medianen 213,5 ärenden i ärendeslag med minst antal ärenden. Bland de myndigheter (9 stycken) som redovisar antal ärenden men väljer bort

²⁵ Korrelationskoefficienten (Pearson's $r = 0,41$) är signifikant på 0,05-nivån.

redovisning av styckkostnader är medianen 10 ärenden i ärendeslag med minst antal ärenden.²⁶ Även detta mönster stämmer överens med intentionerna bakom ärendebestämelsen.

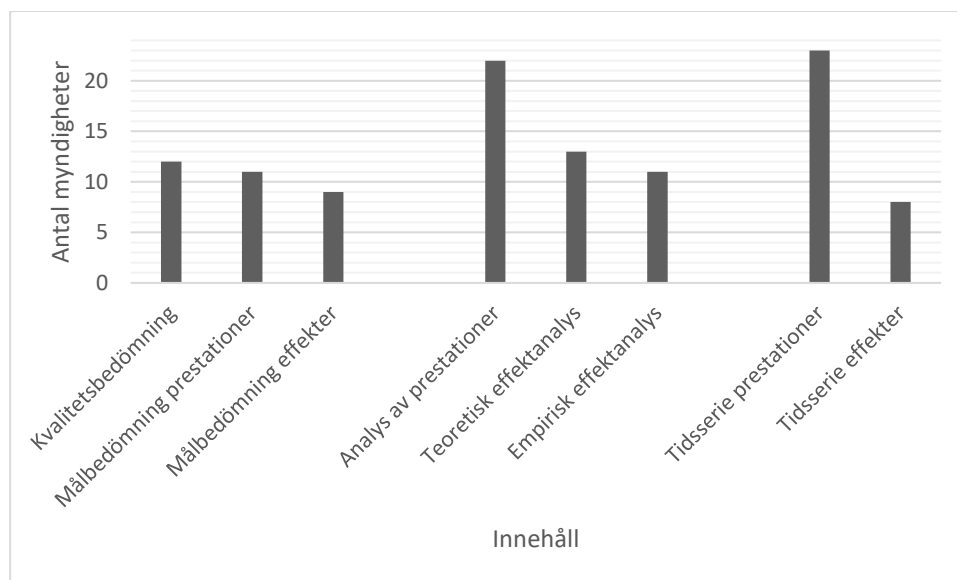
ESV drar slutsatsen att ärendebestämelsen har fått förväntat genomslag så här långt.

3.4 Ingen symmetri mellan analys och bedömning

En ytterligare nyhet med de nya kraven är att de innebär en ambitionshöjning beträffande hur resultatet ska bearbetas. Tidigare skulle myndigheterna kommentera resultatet. Nu ska de istället analysera och bedöma resultatet och dess utveckling. Det innebär att vissa bestämda förutsättningar behöver finnas på plats i resultatredovisningen. Analyser förutsätter något mer än verifierbara data. Rimliga resonemang om bland annat orsakssamband behöver komma in i redovisningen. Bedömningar förutsätter att det finns någon värdereferens att relatera dessa till. Det kan vara mål eller kvalitetsbegrepp. Analyser och bedömningar av resultatets utveckling förutsätter dessutom jämförelser över tid.

Diagram 3.4 visar i vilken utsträckning olika analyser och bedömningar samt deras förutsättningar förekommer i myndigheternas årsredovisningar.

Diagram 3.4 Analyser, bedömningar och tidsserier

Kommentar: ”Effekter” i diagramtexten är en förkortning av ”effektorienterat innehåll” och kan avse såväl utfallsdata som kausala resonemang.

²⁶Totalt för samtliga 19 myndigheter som på något sätt redovisar ärenden är medianen 22 ärenden i ärendeslag med minst antal ärenden.

I stort sett alla myndigheter analyserar i någon del sina redovisade prestationer. 22 av 24 myndigheter ger förklaringar till att exempelvis antalet inkommande ärenden har ökat eller minskat. I stort sett alla myndigheter har dessutom tidsserier till grund för sina prestationsorienterade analyser.

Drygt hälften av myndigheterna redovisar någon teoretisk effektanalys. Det kan yttra sig i att de anger syftet med prestationerna eller att de med stöd av till exempel verksamhetslogiska scheman redogör för vilka effekter prestationerna förväntas bidra till. Knappt hälften av myndigheterna gör någon empirisk effektanalys. I så fall har de först redovisat utfall i förhållande till något effektmål och därefter gett förklaringar till förändringar, det vill säga att de har resonerat om orsaksfaktorerna till varför en trend går upp, ner eller planar ut. För att kunna göra det krävs det tidsserier men till de effektorienterade data som redovisas är det ändå fler myndigheter som gör empiriska effektanalyser än som har tidsserier som backar upp dessa analyser.²⁷

Bedömningar förekommer i ungefär lika stor utsträckning som effektanalyser. Hälften av myndigheterna redovisar någon kvalitetsbedömning. Det kan till exempel handla om myndighetens service. Bedömningen kan i så fall baseras på ett nöjdhetsindex eller motsvarande. 11 myndigheter gör bedömningar i förhållande till prestationsorienterade mål och 9 myndigheter gör bedömningar i förhållande till effektorienterade mål.

Sammantaget är det fler myndigheter som på något sätt analyserar resultatet än som bedömer det.

Vi kan också notera att treåriga eller längre tidsserier till effektorienterade data förekommer i mindre utsträckning än förekomsten av analyser. Ibland finns det ju inte fler mätpunkter än för ett eller två år att tillgå men det kan också vara ett område för förbättring hos en del myndigheter.

3.5 Könsupplad statistik behöver analyseras mer

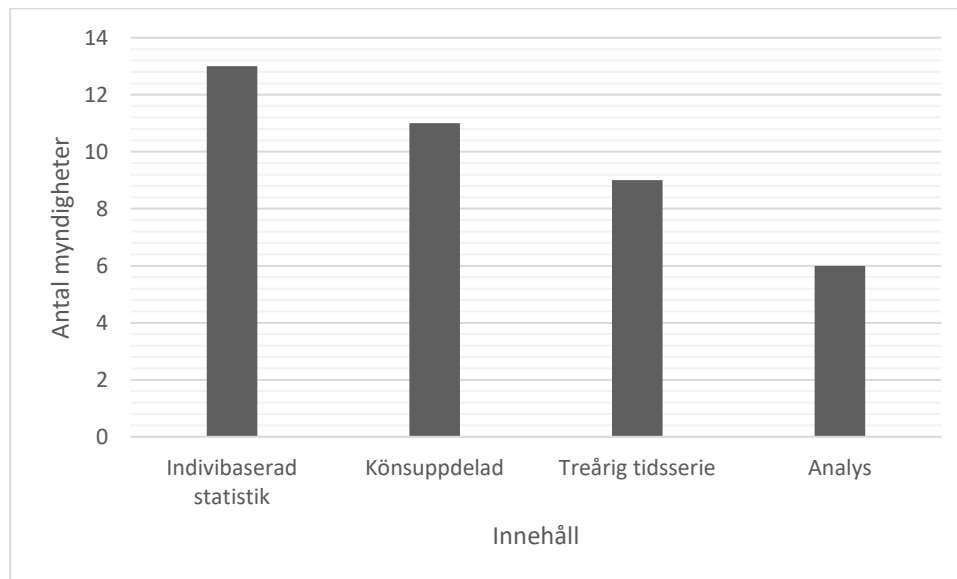
Myndigheter som redovisar individbaserad statistik i resultatredovisningen ska dela upp den statistiken på kön. Regeringen beslutade om den bestämmelsen i förordningen redan 2016 och den har gällt från och med årsredovisningen för 2017. ESV:s föreskrifter och allmänna råd till bestämmelsen kom dock först i samband med den senaste reformeringen av reglerna 2018. ESV:s tillämpningsföreskrifter har alltså inte kunnat omsättas förrän i årsredovisningarna för 2019. Myndigheterna har ändå haft längre tid på sig att hantera könsupplad statistik än till exempel uppdelning av prestationer i underkategorierna ärenden och faktiskt handlade. Vi kan

²⁷ Med "tidsserie" menas här redovisade data för tre år eller mer.

därför anta att bestämmelsen om könsuppdelad statistik är något mer implementerad än de nyare bestämmelserna.

Diagram 3.5 visar hur långt implementeringen av kraven på könsuppdelad statistik och analys har kommit.

Diagram 3.5 Könsuppdelad statistik och analys

Av de 24 myndigheterna är det 13 som redovisar någon form av individbaserad statistik. Av dessa 13 är det 11 som delar upp den statistiken på kön. 9 myndigheter redovisar sin könsuppdelade statistik i tidsserier på tre år eller mer. 6 myndigheter gör någon slags analys av den könsuppdelade statistik som redovisas.

ESV kan mot bakgrund av denna bild inte hävda att kravet på redovisning av könsuppdelad statistik är mer implementerat än de nyare kraven. En särskild svaghet i redovisningen av könsuppdelad statistik är bristen på analys.

3.6 En minijämförelse mellan 2018 och 2019

När ESV utarbetade läsmallen till innehållsanalysen för detta uppdrag använde vi fem myndigheters årsredovisningar för 2018 som testmaterial. Den innehållssammanställning som blev resultatet av det arbetet kan vi (efter vissa justeringar) återanvända här och jämföra med innehållet i samma fem myndigheters årsredovisningar för 2019. De fem myndigheterna representerar både skilda verksamheter och olika storlekar.

Vad en sådan begränsad jämförelse kan indikera är vad som kan vara intressant att följa upp vid ett senare tillfälle och med ett större material. Om flertalet av de fem

jämförelsemyndigheterna redovisar något som de inte redovisade tidigare kan vi tolka det som en förändring att uppmärksamma nästa gång vi gör en innehållsanalys av årsredovisningar. Om det är ett fåtal eller ingen som har förflyttat sig åt något håll kan vi i en kommande innehållsanalys ha anledning att undersöka om tillståndet är lika stabilt då.

De innehållskategorier vi jämför är *effektorientering*, *styckkostnadsredovisning* samt *analys* och *bedömning*.

Jämförelserna mellan årgångarna kategori för kategori visar att förändringarna i gruppen är små. Det är bara någon enstaka myndighet som har gått i den ena eller den andra riktningen från 2018 till 2019 års årsredovisningar. Effektorientering har ökat med en myndighet (4 stycken 2018 respektive 5 stycken 2019).

Styckkostnadsredovisning har ökat med en myndighet (2 respektive 3). Analys är oförändrad (5 respektive 5). Bedömning har tappat en myndighet (4 respektive 3).

Att en av de fem jämförelsemyndigheterna har börjat med effektorienterad redovisning och att därmed alla fem i den gruppen nu har sådan redovisning tolkar vi som att den typen av redovisning kommer att vara i stort sett oförändrad framöver. Det kan vara så att antalet myndigheter med effektorienterad redovisning ligger på en ”normal” nivå eller något i underkant sett till de mål myndigheterna har i sina styrdokument. Antalet myndigheter som redovisar effektorienterat skulle dock kunna öka i takt med att fler myndigheter får effektorienterade mål i sina styrdokument. Att följa hur både effektmål i styrdokumentet och myndigheternas effektorienterade redovisning utvecklas blir därför ett intressant fokusområde i kommande studier.

De myndigheter som idag redovisar styckkostnader i årsredovisningen för 2019 kan vara desamma i årsredovisningen för 2020 och även i kommande årsredovisningar. I och med de nya kraven har myndigheterna fått förutsättningar att verksamhetsanpassa sin resultatredovisning. De myndigheter för vilka det är naturligt att redovisa styckkostnader gör det medan de andra myndigheterna är upptagna av andra aspekter av resultatet som är mer relevanta givet deras verksamhet. För gruppen myndigheter som redovisar styckkostnader förväntar vi oss bara marginella till- och frånströmningar i framtiden.

Den årsvisa jämförelsen om analys kan tyckas sticka ut. Kravet i regelverket om att resultatet ska analyseras gäller från och med 2019 års årsredovisning men samtliga fem jämförelsemyndigheter analyserade sitt resultat redan i 2018 års årsredovisning. Att det var samtliga fem myndigheter som gjorde det kan bero på hur vi har mätt. Vi har bara registrerat en förekomst per årsredovisning och inte hur många gånger myndigheterna har analyserat sitt resultat. Att samtliga fem myndigheter analyserade sitt resultat beror också på att vi här har slagit ihop all analys till en variabel och att

analys av prestationer verkar ha varit enkelt för myndigheterna att göra. Som vi kunde se ovan (diagram 3.4) var det 22 av de 24 myndigheterna som analyserade sina prestationer på något sätt.

Sett till hela materialet med alla 24 myndigheter är det dock färre som bedömer resultatet än som analyserar det (diagram 3.4). Bland de fem jämförelsemyndigheterna var det till och med en myndighet som tidigare bedömde något men som inte gjorde någon bedömning i den senaste årsredovisningen. Frågan är om vi i kommande årsredovisningar kan förvänta oss att det inte blir så många fler myndigheter som gör bedömningar. Att resultatet ska bedömas är ändå är ett generellt krav. Antalet myndigheter som gör bedömningar i förhållande till mål eller kvalitetsbegrepp borde därför öka.

Vi återkommer till frågan om de nya kravens genomslag i rapportens avslutande kapitel (kapitel 5), när vi också har myndigheternas egna berättelser att beakta. Nästa kapitel (kapitel 4) handlar om myndigheternas beskrivningar av hur de har arbetat med resultatredovisningarna i 2019 års årsredovisningar.

4 Myndigheternas arbete för att redovisa enligt de nya kraven

Som en del av ESV:s uppdrag har det ingått att följa upp hur myndigheter har arbetat för att kunna redovisa enligt de nya kraven. För att få kunskap om detta skickade vi ett antal öppna frågor²⁸ till flertalet myndigheter i urvalet. Med stöd av de 13 svar som kom in är detta kapitel disponerat efter följande frågeområden:

1. Hur har det gått att tillämpa de nya kraven på resultatredovisningen?
2. Har de nya kraven medfört att arbetet med resultatredovisningen har ändrats?
3. Har de nya kraven medfört att resultatredovisningen har tagit mer resurser i anspråk?

4.1 Myndigheterna gör positiva bedömningar av resultatredovisningarna för 2019

Svaren från myndigheterna visar att det har gått bra att tillämpa det nya regelverket för resultatredovisning. Myndigheterna bedömer att det blir bättre resultatredovisningar med det nya regelverket, även om det finns utmaningar i tillämpningen. Flest myndigheter ser utmaningar i de delar av regelverket som handlar om att analysera och bedöma myndighetens resultat, samt användningen av resultatindikatorer.

4.1.1 Myndigheternas bedömning av hur regelverket har tillämpats
Myndigheterna i ESV:s material har fått bedöma i vilken utsträckning de har tillämpat det nya regelverket för resultatredovisning. En majoritet (10 av 13) av myndigheterna i materialet anser sig ha tillämpat regelverket för resultatredovisning bra eller tillräckligt bra. Flera myndigheter har emellertid vissa reservationer till sina bedömningar av den egna tillämpningen, som till exempel att redovisningen trots den positiva bedömningen fortfarande har utvecklings- eller förbättringspotential.

Tre myndigheter i ESV:s material har angett att de endast har påbörjat implementeringen av det nya regelverket eller att man medvetet inte implementerat hela regelverket i resultatredovisningen för 2019. Tids- och resursskäl anges som förklaringar till myndigheternas prioriteringar.

4.1.2 Myndigheterna bedömer att resultatredovisningen blir bättre med det nya regelverket

Myndigheterna har också fått bedöma i vilken utsträckning de nya reglerna bidrar till en bättre eller sämre resultatredovisning. De flesta myndigheter (10 av 13) anser att

²⁸ Frågorna finns i bilaga 4.

resultatredovisningen har blivit bättre eller kommer att bli bättre med det nya regelverket. Det man uppskattar är att resultatredovisningen tydliggör kopplingen mellan myndighetens mål, verksamhet, uppföljning och redovisning. Även förekomsten av analys och bredare beskrivningar tror myndigheterna uppskattas av resultatredovisningens läsare.

Två myndigheter i ESV:s material har istället framfört att bedömningen av om resultatredovisningarna blir bättre eller sämre med det nya regelverket beror på flera faktorer. Bland annat beror det på vilken information som mottagande departement efterfrågar och hur myndigheter efterlever regelverket.

4.1.3 Det finns utmaningar i tillämpningen av det nya regelverket

Det finns ett antal delar i regelverket som återkommer när myndigheterna lyfter fram vad som är utmaningar i regeländringen. Mest frekvent återkommande i svaren är de utmaningar som myndigheterna ser i att ta fram resultatindikatorer och göra en analys av effekterna av den egna verksamheten. Där kan utmaningen ibland höra samman med myndighetens uppgift. Ett exempel är när en myndighet ska genomföra en verksamhet där effekter förväntas uppstå långt ifrån myndighetens aktiviteter (till exempel om myndigheten har ett kunskapsuppdrag eller ska verka för något). Utmaningar anses uppstå också när målen för en verksamhet är mycket övergripande.

Andra delar av regelverket som myndigheterna ser som utmanande att tillämpa är reglerna om analys och bedömningar av resultatet, och hur dessa ska knytas till ett faktaunderlag. Några myndigheter i vårt material anger i sina svar att de upplever en skillnad mellan ESV:s råd i denna del och Riksrevisionens tolkning, till exempel i vad som ska kunna beläggas i underlag till resultatredovisningen. En myndighet i materialet har också haft svårt att definiera vad som är ett ”stort antal ärenden”, och har i den frågan fört en dialog med sin revisor.

Andra utmaningar i tillämpningen kan höra samman med interna förutsättningar på myndigheten. Det kan till exempel handla om de resurser som myndigheter har tillgång till, där till exempel en mindre myndighet kan ha svårare att säkerställa rätt resurser för att utveckla redovisningen i linje med regelverket. Det kan också handla om att det sätt som en myndighet har valt att utforma den interna styrningen försvårar en tillämpning av de nya redovisningsreglerna. Att regelverket varit nytt för alla myndigheter har också medfört att de inte har kunnat hämta goda exempel från varandra.

En myndighet framhåller att det finns en särskild problematik i det att den ska redovisa enligt det nya regelverket för resultatredovisningen samtidigt som det finns särskilda återrapporteringskrav i regleringsbrevet som utgår från den tidigare utformningen av regelverket för resultatredovisning. Enligt regleringsbrevet ska

avsnittet ”Väsentliga uppgifter” i årsredovisningen innehålla en redovisning av en viss bestämd prestations volym och kostnader.

Alla myndigheter ser dock inte problem med att tillämpa det nya regelverket. En myndighet i materialet ser inte några direkta utmaningar alls i att tillämpa det nya regelverket eftersom myndigheten har redovisat på liknande sätt även tidigare.

4.1.4 Myndigheterna har inte hunnit få någon återkoppling från departementet

De flesta myndigheter hade i mars 2020 inte fått någon återkoppling eller några frågor från sitt departement med anledning av resultatredovisningen för 2019. Myndigheterna räknar däremot i de allra flesta fall med att få återkoppling i samband med kommande myndighetsdialog. I några fall anger också myndigheterna att Riksrevisionen i samband med sin granskning har uttryckt sig positivt till resultatredovisningen.

4.2 Arbetet har bedrivits på ett liknande sätt som tidigare år

En samlad bedömning av hur myndigheterna har arbetat med resultatredovisningen är att arbetet på många sätt följer hur myndigheterna har arbetat tidigare. En skillnad är dock att de flesta myndigheter har avsatt resurser för att reflektera över hur de nya kraven ska omsättas på myndighetens resultatredovisning inför arbetet med årsredovisningen. Större myndigheter har generellt avsatt mer resurser (i absoluta tal) till årsredovisningsarbetet och haft behov av att organisera det mer detaljerat än mindre myndigheter. Myndigheterna har delvis olika bilder av om och hur resultatredovisningen har förändrats av regelverket. Några myndigheter menar att tidigare resultatredovisningar redan uppfyllde de nya kraven och att de inte behövde göra några större förändringar, andra myndigheter anser att de har gjort en förskjutning i sin redovisning mot den eftersträlvade effektorienterade redovisningen samt att de i större utsträckning strävat efter att göra bedömningar. Flera myndigheter har pekat på att de till nästa års resultatredovisning behöver lägga tid på att finna lämpliga resultatindikatorer.

4.2.1 Större myndigheter har en mer komplex organisering än små

Myndigheterna menar att arbetet med resultatredovisningen i stort har organiserats på motsvarande sätt som tidigare år. Det har i de flesta fall hållits samman av en funktion kopplad till en ledningsstab, ekonomiavdelning eller motsvarande på myndigheterna. På mindre myndigheter har funktionen bestått av en eller ett par individer medan de på större myndigheter har bestått av en något större arbetsgrupp. Den centrala funktionen har hämtat in kunskap och texter från ansvariga för olika sakområden i verksamheten, bearbetat dessa och ansvarat för att sammanställa dem till en enhet inför föredragning för myndighetsledningen. Normalt har också utkastet

till resultatredovisningen skickats ut till ansvariga eller experter för de olika sakområdena för synpunkter innan årsredovisningen har föredragits för ledningen.

En av de större myndigheterna har arbetat annorlunda än övriga större myndigheter. Deras huvudprincip var att allt underlag och text i möjligaste mån framställdes av funktionen som ansvarade för framtagandet av årsredovisningen och att texter hämtades in först på behovsprövad basis, när funktionen bedömde att den inte kunde ta fram texten. I övrigt bedrevs arbetet på ett likartat sätt.

Mindre myndigheter har arbetat med färre formella strukturer och stöddokument än de större myndigheterna. De större myndigheterna har formaliserat arbetet mer genom interna styrdokument och mallar för hur arbetet ska bedrivas och hur texter ska formuleras och när de ska levereras. Flera av de större myndigheterna har genomfört ett eller flera seminarier för att förankra arbetsprocesser och riktlinjer för texter med de som ska leverera underlag och utkast till texter för årsredovisningarna.

4.2.2 Större myndigheter började reflektera tidigare

Myndigheterna påbörjade arbetet med sina resultatredovisningar utifrån de nya reglerna vid olika tidpunkter. Några av de större myndigheterna påbörjade sitt arbete redan när det nya regelverket beslutades, under 2018. Arbetet inleddes med att de reflekterade över hur förändringarna i regelverket skulle påverka deras resultatredovisningar och hur de skulle fånga relevant data för att kunna redovisa. Andra myndigheter påbörjade denna process under våren 2019. Några av de mindre myndigheterna påbörjade motsvarande arbete något senare – under sommaren eller hösten 2019.

De flesta myndigheterna i ESV:s material startade arbetet med resultatredovisningen under tidig höst 2019. Arbetet inleddes vanligtvis med att de fastställde hur arbetet skulle bedrivas. De tog också fram sakunderlag och indikatorer för vidare analys. Under de två sista månaderna på året utarbetade de flesta myndigheterna sina analyser och texter. Under januari månad har flera myndigheter arbetat med att hantera synpunkter och kvalitetssäkra resultatredovisningen inför ledningens beslut i februari.

4.2.3 En av fyra myndigheter har förändrat arbetet med resultatredovisningen

I utredningen har vi försökt fånga om de nya reglerna har medfört några ändrade förutsättningar för arbetet med resultatredovisningen. Vi har exempelvis ställt en fråga om de har lett till ändringar i arbetssätt, organisation eller beslut. Vi har också varit intresserade av att få information om myndigheterna bedömde att de utifrån erfarenheterna från årets arbete har kommit fram till att de behöver ändra på något för det fortsatta arbetet.

Ungefär en fjärdedel av myndigheterna har bedömt att de nya reglerna för resultatredovisningen har medfört förändrade arbetssätt på myndigheterna. Flera myndigheter pekar därutöver på ett behov av att utveckla sitt arbetssätt framöver. Ett exempel på det är en myndighet som har noterat att den behöver bemanna de olika rollerna tidigare i processen och ge tydligare mandat till de medverkande. En annan myndighet lyfter att den i sitt utvecklingsarbete behöver se till att förändringen är i enlighet med de nya reglerna avseende årsredovisningen. Myndigheten menar att synergieffekter kan uppnås genom att skynda långsamt och samordna utvecklingen av styrmodell med utvecklingen av årsredovisningen.

Det föreligger en viss skillnad mellan de små myndigheterna och de som är större. En av de små myndigheterna pekar på att den är en så pass liten organisation att det inte finns något större utrymme till förändrat arbetssätt. Myndigheten tar dock med sig att den inför arbetet med årsredovisningen för 2020 behöver göra en ny analys av vilka förändringar som behöver göras i redovisningens struktur, objekt att redovisa och mätmetoder. Myndigheten lyfter också att den behöver föra en dialog med sitt fackdepartement och ansvarig revisor från Riksrevisionen om detta.

4.2.4 Hälften av myndigheterna har gjort ändringar i sina resultatredovisningar

Myndigheterna har också redogjort för ändringar i själva resultatredovisningen. Där framgår att ungefär hälften av myndigheterna anser att resultatredovisningen har justerats i någon omfattning för att kunna fånga de nya kraven. En myndighet menar till exempel att byggstenarna för den nya regleringen i huvudsak fanns på plats även i den gamla regleringen, men att de nya reglerna innebär att vissa krav har fått ökad tonvikt eller lyfts fram som mer explicita än tidigare.

Andra myndigheter pekar på en förskjutning mot den effektorienterade redovisningen samt att de i större utsträckning strävat efter att göra bedömningar. En av dessa myndigheter pekar på just detta och skriver att ”det som är nytt är mer att göra bedömningar – vilket vi tidigare har undvikit utan försökt hålla oss mer till fakta.” Förändringen har också medfört att de har kunnat släppa fokus på att ta fram kostnader för vissa prestationer som tidigare känts mindre viktiga för myndighetens verksamhet.

Flera myndigheter har pekat på att de till nästa års resultatredovisning behöver lägga tid på att finna lämpliga resultatindikatorer för resultatredovisningen under året. En myndighet lyfter fram att den behöver göra det redan i verksamhetsplaneringsarbetet. En annan myndighet lyfter att den inför arbetet med resultatredovisningen för 2020 behöver vara tydligare med vilka resultatindikatorer den har och vilka den eventuellt behöver utveckla. Ytterligare en myndighet pekar på att den har tagit fram en

effektkedja för myndigheteten men att den till nästa år ska försöka bli ännu tydligare och bättre på själva resultatredovisningen.

4.2.5 Samtal har förts med departementen inför arbetet med resultatredovisningarna

Drygt två tredjedelar av myndigheterna har fört samtal med sina respektive departement som berör förändringarna i reglerna för resultatredovisning. Samtalen har dock varit av olika omfattning och har gett olika mycket ledning i vilka förväntningar det aktuella departementet har på vad som ska redovisas. Vissa av samtalen har i princip varit begränsade till ett kortare samtal om att det finns nya krav för redovisningen. Vid andra samtal har det förts en djupare dialog om vilken typ av information som är relevant för regeringen att få i samband med att myndigheterna redovisar sitt resultat.

En myndighet som inte har haft någon dialog med departementet inför eller under arbetet med årsredovisningen för 2019 pekar på att den återkoppling som myndigheten fått avseende årsredovisningen för 2018 har utgjort ett underlag för att ta fram årsredovisningen för 2019.

4.3 Kostnader för att ta fram resultatredovisningen

ESV:s analys visar att myndigheterna inte bedömer att det har tagit mer tid att ta fram resultatredovisningen för 2019 jämfört med tidigare år. Engångskostnaderna har varit få och små för de allra flesta i materialet. Samtidigt kan det nya regelverket medföra krav på myndigheterna, till exempel avseende kompetens och metodutveckling. Av materialet framgår också att myndigheterna har olika uppfattning om tillämpningen av det nya regelverket kommer att bli mer eller mindre resurskrävande.

4.3.1 Myndigheterna bedömer inte att det har tagit mer tid att ta fram resultatredovisningen

Myndigheterna har fått uppskatta om det har tagit mer tid att ta fram resultatredovisningen för 2019 jämfört med tidigare år. En majoritet (9 av 13 myndigheter) i vårt material menar att det inte har tagit mer tid att ta fram resultatredovisningen jämfört med tidigare. I denna grupp finns också myndigheter som visserligen anger att arbetet med resultatredovisningen har tagit mer tid, men där svaren också visar att det förklarats av andra faktorer.

Fyra myndigheter uppskattar däremot att det tagit mer tid att ta fram årets resultatredovisning. En myndighet har kvantifierat att det tagit 25 procent mer tid.

4.3.2 Få och små engångskostnader för att implementera det nya regelverket

Tillämpningen av de nya reglerna tycks inte heller ha medfört några större engångskostnader. En majoritet av myndigheterna (11 av 14 myndigheter) i ESV:s material svarar att de inte har haft några engångskostnader för att implementera det nya regelverket, eller att dessa har varit försumbara. En av dessa myndigheter anger att kostnaderna för framtagandet av resultatredovisningen har omfördelats inom myndigheten så att mer arbete har gjorts centralt och mindre ute i verksamheten. Det har dock inte berott på det nya regelverket utan på att myndigheten oavsett det har valt en annan organisering av arbetet med resultatredovisningen.

Mot denna bild står uppskattningen som några andra myndigheter gör. Två myndigheter anger exempelvis att de har haft engångskostnader i form av ökad nedlagd tid och i ett av fallen en extern kostnad kopplad till framtagandet av resultatredovisningen. Dessutom finns det en myndighet som inte kunnat urskilja vilka engångskostnader som tillkommit på grund av det nya regelverket eftersom myndigheten samtidigt har genomfört ett utvecklingsarbete.

4.3.3 Reglerna medför nya krav

Knappt hälften av myndigheterna i materialet (6 av 13) anser att de nya reglerna för resultatredovisning ställer nya krav på myndigheterna vad gäller kompetens, metodutveckling eller annat. Kraven handlar enligt myndigheterna både om att ta till sig de nya reglerna, finna metoder för att tillämpa dem och utveckla den analytiska förmågan hos skribenterna.

Till dessa sex myndigheter ska läggas ytterligare fyra myndigheter som svarar att de nya reglerna kan leda till nya krav längre fram som rör kompetens och metodutveckling.

I materialet finns också en grupp om fyra myndigheter som däremot inte anser att det nya regelverket för resultatredovisning medför några nya krav. I denna grupp finns bland annat myndigheter som anger att de även i arbetet med tidigare resultatredovisningar uppfyllde de krav som finns i det nya regelverket.

4.3.4 Myndigheterna planerar för fortsatt utvecklingsarbete

Många myndigheter planerar för fortsatt utvecklingsarbete av resultatredovisningen. Bland annat planerar myndigheter för en utveckling utifrån den återkoppling de hoppas få från till exempel sitt departement. Andra utvecklingsinsatser som anges av myndigheterna är insatser för förbättrad kvalitet i kommande redovisning, samt åtgärder som rör resultatindikatorerna och analysen bakom de bedömningar som ska göras i resultatredovisningen. Myndigheter som angett att de ännu inte tillämpat det nya regelverket fullt ut planerar också för en utveckling i den delen.

4.3.5 Oklart om de nya reglerna blir mer eller mindre resurskrävande att tillämpa

Vår analys visar att myndigheterna gör olika bedömningar av om de nya reglerna blir mer eller mindre resurskrävande att tillämpa. Myndigheternas svar kan delas in i fyra grupper. Fem myndigheter anger att de *tillfälligt* kommer att lägga *mer resurser* på att tillämpa det nya regelverket men att det på längre sikt inte kommer att vara någon skillnad mot det tidigare regelverket. Gruppen myndigheter som bedömer att det *inte* kommer vara *någon skillnad* i resurstillgång är lika stor, fem myndigheter. Några av myndigheterna kommenterar sitt svar och lyfter då fram att det i sig är en kostsam process att ta fram resultatredovisningen, särskilt för stora myndigheter, samt att det handlar om att finna en lagom nivå.

Två myndigheter menar istället att det nya regelverket kommer att kräva *mer resurser* att tillämpa, och då inte bara tillfälligt, medan en myndighet istället har bedömt att *mindre* resurser kommer att kunna läggas på resultatredovisningen framöver. Det beror dock, enligt myndighetens svar, inte på det nya regelverket utan på att myndigheten har förändrat hela sitt interna arbete med resultatredovisningen.

5 De nya kravens genomslag och behov av tydligare stöd

Nya regler för resultatredovisning brukar medföra att det tar några år innan alla myndigheter har kommit fram till hur reglerna ska tillämpas. Det är den erfarenhet ESV har från studier av tidigare implementeringar av regelverk. För en del myndigheter kan den första tillämpningen av nya regler leda till insikter om vad som saknas i deras redovisning. När de föregående reglerna för resultatredovisningen tillämpades första gången (i årsredovisningen för 2009) insåg flera myndigheter att de saknade metoder att fördela kostnader och knyta kostnaderna till prestationer. Schabloner för fördelning av gemensamma kostnader och tidredovisning infördes därefter på flera myndigheter. ESV fick under den tiden också många frågor om detta.²⁹

Denna gång har myndigheterna ännu inte ställt lika många frågor om hur reglerna ska tillämpas. Inför årsredovisningen för 2019 har ESV endast fått en handfull frågor om resultatredovisningen och utan att något vanligt förekommande frågeområde har kunna urskiljas. Eventuellt kan det bli fler frågor framöver när revisorerna har sagt sitt om tillämpningen. De slutsatser om hur ESV:s stöd kan utvecklas givet det nya regelverket som vi lyfter fram i den här rapporten kan därför komma att ändras över tid.

I detta avslutande kapitel diskuterar vi hur utfallet av regeltillämpningen blivit i de resultatredovisningar vi läst. Först behandlar vi frågan om de nya kravens genomslag. I huvudsak fokuserar vi då på sådant som ännu saknas i en del av de årsredovisningar som ingått i undersökningens material. Därefter gör vi nedslag på några områden där vi tror att ESV:s stöd borde vara tydligare.

5.1 De nya kraven har fått genomslag men inte på alla områden och inte i hela urvalet

Våra slutsatser om kravens genomslag avser de 24 myndigheterna i urvalet. Det vi påstår om dessa 24 myndigheter kan bara *möjligen* gälla alla myndigheter.

Med detta sagt, utifrån den grupp myndigheter vi har studerat, kan vi förmedla en på det hela taget positiv bild av tillämpningen så här långt. Den slutsatsen stöds både av vår läsning av myndigheternas årsredovisningar och vad företrädare för drygt hälften av dessa myndigheter har berättat för oss.

²⁹ ESV:s hade dock några år tidigare tagit fram en vägledning om just tidredovisning. ESV 2007:15, *Tidredovisning behövs i statlig förvaltning*.

Det som framför allt verkar ha fungerat bra är redovisning av styckkostnader i ärendeslag med ett stort antal ärenden. De myndigheter som redovisade styckkostnader tidigare fortsätter göra det och de myndigheter som inte anser att de har ett stort antal ärenden gör rätt i att inte redovisa styckkostnader. Det kan dock finnas en del svårigheter i förståelsen av den bestämmelsen som vi återkommer till i avsnitt 5.2.

Vi kan konstatera att det finns en variation i myndigheternas tillämpning av de ändrade reglerna för resultatredovisningen. Flera myndigheter har klarat de flesta kraven men några har inte gjort det på alla områden. Det som ännu inte har fungerat fullt tillfredsställande är att det i vissa fall ännu saknas

- redovisade data till grund för bedömningar i förhållande till prestationsorienterade mål,
- redovisning i förhållande till mål som regeringen angivit i något styrdokument,
- tidsserier till effektorienterade data och
- analys av könsuppdelad statistik.

Att bedömningar i förhållande till prestationsorienterade mål i några fall saknar redovisning av data som styrker dessa bedömningar kan möjligen bero på att målen för myndigheternas verksamheter ännu inte är operationaliserade. Särskilt till mål som avser kvalitet och liknande, som inte är formulerade i mätbara termer, behöver indikatorer först tas fram för att det ska bli möjligt att redovisa data i förhållande till målen. Bristen på indikatorer kan också vara en förklaring till att vissa myndigheter ännu inte har någon redovisning i förhållande till de mål regeringen har angivit för verksamheten. Denna tes stöds också av det faktum att flera av myndigheterna i vårt material vittnar om att indikatorer är ett utvecklingsområde.

För att kunna analysera om en viss åtgärd har bidragit till en effekt behöver nästan undantagslöst en trend beskrivas. Hur har ett effektorienterat utfall utvecklats efter en åtgärd som myndigheten har vidtagit? Det är frågan som myndigheter med effektorienterade mål behöver kunna besvara. I årsredovisningen bör det svaret normalt baseras på en redovisad tidsserie och ett resonemang. Men allt finns kanske ännu inte på plats. Den myndighet som börjar samla in data nu får förstås vänta några år innan den har en tidsserie att redovisa.

Vi kan också konstatera att könsuppdelad statistik inte alltid analyseras i myndigheternas resultatredovisningar. Bestämmelsen om att resultatet ska analyseras gäller dock även denna typ av redovisning.³⁰

³⁰ Skälen bakom könsuppdelad statistik i resultatredovisningen framgår av regeringens skrivelse (skr. 2016/2017:10) Mål, makt och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid, avsnitt 4.1.4.

Beträffande myndigheternas arbete för att kunna redovisa enligt de nya kraven finns det hos några myndigheter i materialet en del utvecklingsarbete som väntar. För de flesta myndigheterna i materialet har dock de interna förutsättningarna för resultatredovisningen inte behövt genomgå några större förändringar. Flertalet anser att deras resultatredovisningar har blivit bättre utan att det nämnvärt har påverkat vare sig arbetssätt eller resurser.

Vi kan konstatera att majoriteten av myndigheterna i vårt material är nöjda med det nya regelverket för resultatredovisningen. Vi vet dock från tidigare studier att det brukar ta tid för myndigheterna att fullt ut tillämpa denna typ av regeländringar. Sammantaget ser vi därför inte några behov av ändringar i ESV:s föreskrifter och allmänna råd till förordningsbestämmelserna.

5.2 Tydligare stöd kan behövas på några områden

Det är särskilt tre områden som vi utifrån denna studie anser det finns behov av att se över. Samtliga tre områden kan hanteras genom förtydliganden i ESV:s vägledningstexter på webben om resultatredovisning.³¹ I så fall kommer förtydligandena som en konsekvens också omfatta svar på myndigheternas frågor till ESV, liksom ESV:s utbildningar, workshops och seminarier.

De tre områden som kan behöva förtydligas är

- skillnaden på ärenderedovisning med ett fåtal ärenden och styckkostnadsredovisning med ett stort antal ärenden,
- hur resultat i förhållande till mål och kvalitetsbegrepp som är vaga och omätbara i sina formuleringar ändå kan följas upp med indikatorer, samt
- tillvägagångssätt som förenklar effektorienterad redovisning och analys.

5.2.1 Ärenden och styckkostnader

Bestämmelsen om ärenden är formulerad så här i förordningen:

För ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden ska antalet och styckkostnaden för handläggningen av dessa ärenden redovisas.

För tillämpningen av denna bestämmelse behöver ”och” mellan ”antalet” och ”styckkostnaden” förstås som ”både och”, det vill säga att *både* antalet ärenden *och* styckkostnaden ska redovisas. Förtydligandet ska uppfattas som tvingande när det finns ett stort antal ärenden i något ärendeslag, inte annars.

³¹ ESV:s webbplats om resultatredovisning, <https://www.esv.se/statens-ekonomi/redovisning/resultatredovisning/>.

Många myndigheter handlägger ärenden men alla myndigheter handlägger inte många ärenden. Alla myndigheter ska ändå redovisa resultat. Handlagda ärenden är ett resultat. En ärendehandläggande myndighet som uppskattar att den handlägger ett fåtal ärenden men att ärendehandläggningen ändå är en väsentlig del av verksamheten ska självklart redovisa resultatet av den verksamheten, alltså handlagda ärenden. Men den behöver inte redovisa styckkostnaden för handläggningen av dessa ärenden. Det ska bara den myndigheten göra som anser att den i något ärendeslag handlägger många ärenden.

5.2.2 Redovisning i förhållande till vaga och omätbara mål

Det finns några olika uppfattningar om hur målen ska se ut för att de ska kunna ligga till grund för uppföljning och redovisning av resultat. En sådan uppfattning är att mål behöver formuleras enligt kriterierna ”Specifika”, ”Mätbara”, ”Accepterade”, ”Realistiska” och ”Tidsatta” (”SMART”). ESV delar inte den uppfattningen.³² Mål som ska följas upp kan vara vaga och omätbara i sina formuleringar eftersom datainsamling i förhållande till vaga mål kan möjliggöras med indikatorer. Mål behöver alltså inte motsvara alla så kallade SMART-kriterier för att man ska kunna undersöka om verkligheten förflyttar sig i målets riktning eller inte. Det är ett bara vanligt missförstånd att mål behöver vara ”smarta” för att de ska kunna följas upp. Även för styrningens skull kan det finnas skäl att inte formulera målen alltför precist. Målen kan ändå vara tydliga i bemärkelsen begripliga.³³

5.2.3 Effektorienterad redovisning och analys

Att hålla isär effekter och utfall är en nyckel till att kunna redovisa effektorienterat, trots att den önskade effekten inte kan förväntas ha inträffat. Vissa mål avser effekter som är mer långsiktiga än andra. Det gäller särskilt inom vissa områden. Exempelvis kan en åtgärd för att minska utsläppen av koldioxid komma att få effekt på klimatet först efter kanske 20 eller 50 år. Det hindrar inte att man under tiden ändå samlar in data om utfall som är relaterade till målet om klimatet. Så är det med all uppföljning i förhållande till effektorienterade mål. Utfallsdata i förhållande till effektorienterade mål kan samlas in samt analyseras och bedömas oberoende av om effekten av verksamheten förväntas inträffa omedelbart eller senare. Den önskade effekten enligt målet behöver inte ha inträffat för att man ska kunna göra en effektorienterad redovisning. I en sådan effektorienterad redovisning ingår då att det finns ett resonemang om hur de kausala förhållandena är tänkta att hänga ihop. Detta behöver också tydliggöras i vägledningen. Med det nya regelverket är det tillåtet att resonera i resultatredovisningen om det som ännu inte finns.

³²Se ESV 2006:7, *Måluppfyllelseanalys*, s. 11f.

³³Se avsnitt 2.3.2 ovan.

Referenser

ESV 1999:13. *Myndigheternas ordbok om statlig ekonomisk styrning.*

ESV 2002:14. *Effektiv resultatredovisning. Varför vissa myndigheter är bättre än andra på att redovisa resultat i årsredovisningarna.*

ESV 2006:7. *Måluppfyllelseanalys. Hur måluppfyllelse, effekter och effektivitet kan undersökas och rapporteras.*

ESV 2007:15. *Tidredovisning behövs i statlig förvaltning.*

ESV 2010:24. *Resultatstyrning i rätt riktning.*

ESV 2012:27. *Prestationer, volymer och kostnader. Utvärdering av reglerna för resultatredovisningen.*

ESV 2016:51. *Att synliggöra myndigheters resultat.*

ESV 2017:72. *Behovsanpassad resultatredovisning.*

Finansdepartementet, PM (mars 2018). "Förslag till ändringar i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag".

Prop. 2009/2010:175. *Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt.*

Prop. 2016/17:180. *En modern och rättssäker förvaltning – ny förvaltningslag.*

Regeringens skrivelse (2016/2017:10). *Mål, makt och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid.*

Sandahl, R. och Petersson, G.J. (2016). *Kausalitet i filosofi, politik och utvärdering.* Lund: Studentlitteratur.

SOU 1967:11. *Programbudgetering.*

SOU 2010:29. *En ny förvaltningslag.*

Statskontoret, PM (dnr 2017/229-5). "Kostnader för små myndigheter".

Bilaga 1: Urvalet

Myndigheter per departement

<i>Departement</i>	<i>Myndigheter</i>
<i>Arbetsmarknadsdepartementet</i>	Medlingsinstitutet Arbetsdomstolen
<i>Finansdepartementet</i>	Finanspolitiska rådet Konjunkturinstitutet Länsstyrelsen i Örebro län
<i>Försvarsdepartementet</i>	Totalförsvarets forskningsinstitut Totalförsvarets rekryteringsmyndighet
<i>Infrastrukturdepartementet</i>	Trafikanalys Trafikverket
<i>Justitiedepartementet</i>	Datainspektionen Kriminalvården
<i>Kulturdepartementet</i>	Myndigheten för press, radio och tv Statens medieråd
<i>Miljödepartementet</i>	Statens geotekniska institut Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande
<i>Näringsdepartementet</i>	Livsmedelverket Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
<i>Socialdepartementet</i>	Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd Försäkringskassan
<i>Utbildningsdepartementet</i>	Mittuniversitetet Universitets- och högskolerådet Rymdstyrelsen
<i>Utrikesdepartementet</i>	Svenska institutet

Urval och population i förhållande till storlek

<i>Storlek (års- arbetskrafter)</i>	<i>Urval</i>		<i>Myndigheter i redovisningsorganisationen den 1/1 2020*</i>	
	<i>Antal</i>	<i>Procent</i>	<i>Antal</i>	<i>Procent</i>
<i><31</i>	6	25	30	15
<i>31-100</i>	7	29	38	18
<i>101-500</i>	4	17	76	37
<i>>500</i>	7	29	61	30
<i>Totalt</i>	24	100	206	100

*Myndigheter som inte ingår är Regeringskansliet, myndigheter med säkerhetsklassade årsredovisningar samt myndigheter under Riksdagen och Statsrådsberedningen.

Bilaga 2: Läsmall till resultatredovisningsdelen i årsredovisningar för 2019

A. Prestationsorienterad redovisning	
01. Antal	<p>Antal ärenden. Kan finnas i tabell men ibland endast i löptext. Ärende är myndighetsbeslut som rör enskilda (individer eller organisationer). Gäller även utbetalning till annan offentlig förvaltning. Om myndigheten har en annan ärendedefinition än den ovan, så notering i NVivo ("New annotation").</p> <p>Sökord: antal, ärende</p>
02. Kostnader	<p>Kostnader för ärendeslag (enl. FÅB 3 kap. 1 §) är summa för ärendeslag. Fördelning av kostnader efter myndighetens indelning i verksamhetsområden eller liknande (enl. FÅB 3 kap. 2 §) kan ibland sammanfalla med kostnader per ärendeslag. Var uppmärksam på om det är summa kostnader i ett ärendeslag eller summa kostnader i ett verksamhetsområde som kan innehålla flera ärendeslag.</p> <p>Sökord: kostnad, ärende</p>
03. Styckkostnader	<p>Styckkostnader för handläggning av ärenden.</p> <p>Sökord: styckkostnad, produktivitet</p>
04. Kvalitetsdata	<p>Redovisade data i förhållande till något kvalitetsbegrepp.</p> <p>Sökord: kvalitet, rättssäkerhet, legalitet, service, tillgänglighet</p>
05. Kvalitetsbedömning	<p>Bedömning av kvalitet. I ett och samma sammanhang ska både ett kvalitetsbegrepp och en</p>

	<p>bedömning (t.ex. att kvaliteten är god eller inte god) finnas redovisade.</p> <p>Sökord: bedömning, kvalitet, rättssäkerhet, legalitet, service, tillgänglighet</p>
06. Måldata	<p>Redovisade data i förhållande till prestationsmål eller processmål (t.ex. antal, handläggningstid).</p> <p>Sökord: mål, prestationsmål</p>
07. Måluppfyllelse-bedömning	<p>Bedömning av prestationsorienterad måluppfyllelse. I ett och samma sammanhang ska både prestationsmålet (eller processmålet) och en bedömning (t.ex. uppfyllt eller inte uppfyllt) finnas redovisade.</p> <p>Sökord: bedömning, måluppfyllelse, mål</p>
08. Analys av prestationsdata	<p>Analys av redovisade prestationer som förklarande resonemang om varför prestationernas utvecklingskurva ser ut som den gör eller varför innehållet i prestationerna har ändrats. Kan vara kopplat till både externa och interna förklaringsfaktorer.</p> <p>Sökord: orsak, förklara, påverka, bidra, eftersom, därför</p>
09. Treårig tidsserie	<p>Jämförbara data om prestationer (antal, kostnader, styckkostnader, kvalitet eller måluppfyllelse) redovisas för tre år eller mer.</p> <p>Sökord: 2017</p>
B. Effektorienterad redovisning	
10. Utfallsdata	<p>Redovisade utfallsdata i förhållande till effektmål eller syften, t.ex. enligt indikatorer. Uppgifter om vad som faktiskt har hänt utanför myndigheten.</p>

	Sökord: indikator, indikera, effekt, utfall
11. Måluppfyllelse-bedömning	<p>Bedömning av effektorienterad måluppfyllelse. I ett och samma sammanhang ska både effektmålet och en bedömning (t.ex. uppfyllt eller inte uppfyllt) finnas redovisade.</p> <p>Sökord: bedömning, måluppfyllelse, mål</p>
12. Teoretisk kausalanalys	<p>Analys av prestationers tänkta effekter. Hypotetiskt resonemang om vad som förväntas inträffa med anledning av prestationerna. Prestationerna motiveras med hänvisning till deras förväntade effekter. Kan uttryckas med kausala sambandsmarkörer ("eftersom", "därför att") eller med illustration av kausal modell (verksamhetslogik) men som i sammanhanget saknar redovisade utfallsdata på effektnivå.</p> <p>Sökord: orsak, förklara, påverka, bidra, eftersom, därför</p>
13. Empirisk kausalanalys	<p>Analys av redovisade utfallsdata om effekter. Kan vara resonemang om vilka prestationer och andra faktorer som kan ha bidragit till det redovisade utfallet, varför det har förändrats eller är konstant. Kan även omfatta resonemang om hur stor del av det redovisade utfallet som myndighetens prestationer uppskattas ha bidragit till.</p> <p>Sökord: orsak, förklara, påverka, bidra, eftersom, därför</p>
14. Treårig tidsserie	<p>Jämförbara data om effektorienterade utfall redovisas för tre år eller mer.</p> <p>Sökord: 2017</p>
C. Könsuppdelad individbaserad statistik (inte för personal)	

15. Individbaserad statistik	Redovisad statistik är individbaserad.
16. Könsuppdelad	Den individbaserade statistik som redovisas är uppdelad på kön. Sökord: kvinnor
17. Analys av könsdata	Den könsuppdelade statistik som redovisas analyseras på något sätt, t.ex. att det finns resonemang om vad skillnader/likheter mellan könen kan bero på.
18. Treårig tidsserie	Jämförbara data för könsuppdelad individbaserad statistik redovisas för tre år eller mer. Sökord: 2017

Bilaga 3: Sammanställning av förekomst per kategori i årsredovisningar för 2019

A. Prestationsorienterad redovisning

01. Antal ärenden

	Antal	Procent
Förekommer	19	79,2
Totalt	24	100,0

02. Kostnader ärendeslag

	Antal	Procent
Förekommer	14	58,3
Totalt	24	100,0

03. Styckkostnader

	Antal	Procent
Förekommer	10	41,7
Totalt	24	100,0

04. Kvalitetsdata

	Antal	Procent
Förekommer	16	66,7
Totalt	24	100,0

5. Kvalitetsbedömning

	Antal	Procent
Förekommer	12	50,0
Totalt	24	100,0

06. Måldata

	Antal	Procent
Förekommer	7	29,2
Totalt	24	100,0

07. Måluppfyllelsebedömning

	Antal	Procent
Förekommer	11	45,8
Totalt	24	100,0

08. Analys av prestationsdata

	Antal	Procent
Förekommer	22	91,7
Totalt	24	100,0

09. Treårig tidsserie

	Antal	Procent
Förekommer	23	95,8
Totalt	24	100,0

B. Effektorienterad redovisning**10. Måldata**

	Antal	Procent
Förekommer	10	41,7
Totalt	24	100,0

11. Måluppfyllelsebedömning

	Antal	Procent
Förekommer	9	37,5
Totalt	24	100,0

12. Teoretisk kausalanalys

	Antal	Procent
Förekommer	13	54,2
Totalt	24	100,0

13. Empirisk kausalanalys

	Antal	Procent
Förekommer	11	45,8
Totalt	24	100,0

14. Treårig tidsserie

	Antal	Procent
Förekommer	8	33,3
Totalt	24	100,0

C. Könsuppdelad individbaserad statistik (inte för personal)

15. Individbaserad statistik

	Antal	Procent
Förekommer	13	54,2
Totalt	24	100,0

16. Könsupplad

	Antal	Procent
Förekommer	11	45,8
Totalt	24	100,0

17. Analys av könsdata

	Antal	Procent
Förekommer	6	25,0
Totalt	24	100,0

18. Treårig tidsserie

	Antal	Procent
Förekommer	9	37,5
Totalt	24	100,0

Bilaga 4: Frågor om hur arbetet med resultatredovisningen har bedrivits

1. Hur har ni arbetat med resultatredovisningen i ÅR2019?
 - 1.1. Hur har arbetet med resultatredovisningen organiserats?
 - 1.2. När under 2019 började ni arbeta med resultatredovisningen och de nya reglerna?
 - 1.3. Har de nya reglerna medfört några ändrade förutsättningar (t.ex. ändringar i arbetssätt, organisation eller beslut)? Borde ni ha ändrat på något, dvs. tar ni med något till nästa års arbete?
 - 1.4. Har ni haft någon kontakt om resultatredovisningen med ert departement inför eller under arbetet med årsredovisningen?
 - 1.5. Har ni mål för er verksamhet? Vilken typ av mål (prestationsmål, effektmål, annat), var hittar ni era mål (regleringsbrev, instruktion, annat dokument)? Hur har ni tänkt kring rapporteringen utifrån eventuella mål?

2. Hur blev resultatredovisningen i ÅR2019?
 - 2.1. Vilka anser ni är de största utmaningarna med att tillämpa det nya regelverket? Varför?
 - 2.2. I vilken omfattning bedömer ni att ni nådde ända fram med att tillämpa regelverket?
 - 2.3. I vilken utsträckning bedömer ni att de nya reglerna bidrar till en bättre eller sämre resultatredovisning (nu respektive på sikt)? Varför?
 - 2.4. Har ni i dagsläget fått någon spontan återkoppling eller frågor från ert departement?

3. Har det tagit mer resurser i anspråk för att ta fram resultatredovisningen för 2019?
 - 3.1. Uppskattar ni att det har tagit mer tid att ta fram resultatredovisningen för 2019 jämfört med tidigare år?
 - 3.2. Har det ställts nya krav på kompetens, metodutveckling eller annat med anledning av de nya reglerna?
 - 3.3. Vilka har varit engångskostnaderna för att implementera det nya regelverket? Vilket eventuellt fortsatt utvecklingsarbete planerar ni för?
 - 3.4. I vilken omfattning bedömer ni att de nya reglerna blir mer eller mindre resurskrävande att tillämpa även på längre sikt?

Bilaga 5: Förordning, föreskrifter och allmänna råd

Resultatredovisning, 3 kap 1 §.

1 § Resultatredovisningen ska utformas så att den kan utgöra ett underlag för regeringens bedömning av myndighetens resultat och genomförande av verksamheten. Den ska utgå från de uppgifter som framgår av myndighetens instruktion samt de mål och krav som regeringen har angett i regleringsbrev eller något annat beslut. Redovisningen ska innehålla analyser och bedömningar av verksamhetens resultat och dess utveckling.

För ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden ska antalet och styckkostnaden för handläggningen av dessa ärenden redovisas.

Den individbaserade statistik som ingår i resultatredovisningen ska vara uppdelad efter kön, om det inte finns särskilda skäl mot detta. (F. 2018:1342)

ESV:s föreskrifter till 3 kap. 1 §

Innehåll

Resultatredovisningen ska innehålla väsentlig information om vad myndigheten har presterat i förhållande till uppgifter och mål som regeringen har beslutat för myndighetens verksamhet.

Myndigheten ska även ta fram resultatindikatorer och redovisa enligt dessa, om det inte medför kostnader som menligt påverkar verksamheten.

Redovisning av antal ärenden och styckkostnader

Myndigheten ska redovisa antal ärenden och styckkostnader för de ärendeslag som enligt myndighetens bedömning omfattar ett stort antal ärenden.

Individbaserad statistik

Med individbaserad statistik avses statistik som direkt eller indirekt rör fysiska personer.

Särskilda skäl att inte dela upp individbaserad statistik efter kön

Särskilda skäl att inte dela upp individbaserad statistik efter kön är att myndigheten saknar underlag som möjliggör uppdelning efter kön, att en uppdelning efter kön riskerar röja individers identitet eller att redovisningen skulle kräva hantering av

personuppgifter som myndigheten inte har rätt att behandla. Om myndigheten inte uppdelar individbaserad statistik efter kön ska myndigheten motivera detta.

Jämförbarhet

Informationen om resultatet ska avse det senaste året och ska jämföras med motsvarande information från minst de två föregående åren. I de fall det inte är möjligt att ta fram jämförbara data för minst tre år i följd ska myndigheten kommentera detta.

Tillförlitlighet

Informationen om resultatet ska baseras på verifierbara data och rimliga resonemang. Eventuella osäkerheter ska kommenteras i årsredovisningen. Underlaget ska dokumenteras.

ESV:s allmänna råd till 3 kap. 1 §

Ärenden, ärendeslag och beräkning av styckkostnader

De ärenden som myndigheten redovisar per ärendeslag är myndighetsbeslut som rör enskilda.

Ett ärendeslag i resultatredovisningen bör bestå av ärenden som är väsentliga att redovisa och som kan betraktas som verksamhetens prestationer.

Myndigheten bör beräkna styckkostnader per ärendeslag baserat på totala verksamhetskostnader (inklusive andel av gemensamma kostnader men exklusive transfereringar) i respektive ärendeslag.

Övrig väsentlig information

Om det är möjligt och relevant bör information om handläggningstid och ärendebalanser ingå i resultatredovisningen. Även kvalitet bör redovisas, om myndigheten bedömer det som väsentlig information.

Uppgift om kön

Uppgift om kön kan samlas in på flera sätt. Vanligtvis görs det genom personnummer. I de fall uppgiften samlas in genom självskattning, det vill säga att individen får ange sin könsidentitet, och det finns fler alternativ till kön än kvinna eller man, bör myndigheten ange metoden för insamlingen.

Tidsserier

Om det är möjligt och relevant bör längre tidsserier än tre år redovisas.

Transparens

Om det inte uppenbart framgår av sammanhanget bör metoderna för datainsamling, bearbetning och analys framgå av årsredovisningen.

ESV gör Sverige rikare

- Vi har kontroll på statens finanser, utvecklar ekonomistyrningen och granskar Sveriges EU-medel.
- Vi arbetar i nära samverkan med Regeringskansliet och myndigheterna.